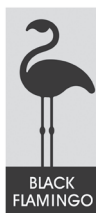

СМЕЛОСТТА
ДА БЪДЕШ

Издателство ***Black Flamingo Publishing***
е носител на националната награда
Христо Г. Данов за принос
в националната книжовна култура
в категория *Изкуство на книгата* (2013).

*Всички права запазени. Препечатването
и възпроизвеждането на части от книгата става
само с писмено разрешение на издателите.*

СМЕЛОСТТА ДА БЪДЕШ

Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ

Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ

София, 2017
Black Flamingo Publishing

ПРОЕКТАТ СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА
С ПОДКРЕПАТА
НА БЪЛГАРСКИ ФОНД ЗА ЖЕНИТЕ

БЪЛГАРСКИ
ФОНД
ЗА
ЖЕНИТЕ

**Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ
СМЕЛОСТТА ДА БЪДЕШ**

Младежка ЛГБТ организация Действие, автор
На корицата е използвана фотография на Слава Дойчева

© Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ
© Слава Дойчева, художествено оформление
© Black Flamingo Publishing, 2017

ISBN 978-619-7362-10-7

Какво е да си ЛГБТИ човек в България?

Какво е да си ЛБТ жена в България?

А, какво е да си успяла ЛБТ жена в България?

И какво е успех? Колко струва този успех?

Въпросите са много... Отговорите понякога са плашещи, често жестоки, но винаги искрени и в крайна сметка изпълнени с надежда.

В тази малка книга сме събрали историите на няколко ЛБТ жени в България.

В тази малка книга разказваме за техния най-огромен успех... Смелостта. Смелостта да отстояваш. Смелостта да покажеш лицето си... Смелостта да бъдеш и обичаш!

Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ изказва благодарността си към всички жени, които се съгласиха да участват в тази книжка. Благодарим за смелостта и за споделения опит. Вярваме, че вашите примери променят и помагат.

МЛАДЕЖКА ЛГБТ ОРГАНИЗАЦИЯ

ДЕЙСТВИЕ

Лили и Дарина

Венета
разговаря
с Лили и
Дарина,
които споделят
своята любов с
всички нас.

Как се казвате?

Лили и Дари.

Какво работите?

Лили: И двете сме преводачки на свободна практика. Превеждаме в много различни насоки. От скоро имаме собствена преводаческа фирма. Засега нямаме офис, тъй като има много изисквания в тази връзка. В момента се самоподдържаме.

Работата ли ви определя или вие определяте работата си?

Лили: Първо, естеството на работата ни поставя в някаква рамка. За мен това също е хубаво, защото, когато имаме късмет, имаме работа, която разширява много общите ни познания и култура. От друга страна, тъй като работим от вкъщи, ние сами планираме кога да стане това. Работим през повечето будно време, като работата е решаваща за графика ни. Уви, работата не е такава, в която можем да дадем много от себе си, но пък често можем да се научим много от нея.

Имате ли работа, която е свързана с въпросите на ЛГБТИ общността и която се е отразила на вашия живот?

Лили: Превеждаме дела на ЕСПЧ. Аз превеждах делото срещу Италия, което касаше признаването на съвместното съжителство между лица от един и същи пол. А Дари превеждаше едно дело срещу Русия

и друго срещу Ирландия за правата на ЛГБТИ общността и жените. Делото срещу Италия ми показва как на практика може да има стъпки, които да доведат до промяна на ситуацията в България, без да е необходимо да разчитаме на националните политически сили. Поне в ЕСПЧ се ръководят от съществуващ законов текст и не зависят от липсващата политическа воля у нас.

Доколко погодна работа оказва влияние върху вас?

Дари: Със сигурност ни дава надежда.

Лили: Първоначално идеята да се оженим за нас беше нещо символично. Делото срещу Италия, което превеждахме, както и няколко лични събития, ни доведоха до идеята, че сключването на брак може и да не е само символично, а да постави началото на промяна и то не само в нашия собствен живот, но и за повече хора, познати и непознати.

Лили: Когато споделихме за сватбата си във фейсбук, Дари получи поздравления и от по-далечни приятели, които може би дори не са си представяли, че познават ЛГБТИ човек. По този начин и техният хоризонт се разширява. И познавайки реални ЛГБТИ хора, другите имат шанс да ни опознаят като общност.

Разкажете повече за самата сватба и организирането ѝ.

Дари: На лично ниво няма особена разлика във връзката между нас, но пък е друго кралицата на Англия да е удостоверила този съюз. Не лично, разбира се, а чрез избраните и овластени за това служители. Но усещането да имаш гържавен документ, който признава ситуацията ти, е доста успокояващо.

Лили: Първоначалната ни идея дойде от едно събитие, което беше организирано от нас – Младежка ЛГБТ организация Действие. Тогава си дадохме сметка, че извън това, просто да си говорим, има и практически вариант това да се случи. И че нещо полезно може да излезе и за самата общност. Организирахме си лесно престоя в Англия, тъй като имаме близки приятелки там. И след това беше лесно. Организацията не ни отне много време, най-вече трябваше да подготвим пътуването на гостите си. Дойдоха майка ми, баща ми и сестра ми, братът на Дари и неговата приятелка, кумовете ни. Майка ѝ сякаш се колебаеше дали също да не дойде, но в крайна сметка не се случи.

Дари: Направихме си и едно съвсем импровизирано „моминско пар-

ти“ последната вечер преди сватбата. Бяхме взели сватбена риза за Лили, само че цялата ѝ яка беше осеяна с пайети. Малки перлени пайети, пришити една по една от сърчните ръчички на малки китайчета (или виетнамчета, индийчета или откъдето там са я доставили до България). Идеята беше да ги махнем, но, естествено, забравихме този момент и се сетихме мааалко преди да стане прекалено късно. Представи си голяма баня с мокет и вана в средата, аз поря добре пришити конци и всичко хвърчи навсякъде, а Лили и едната ни кума пият уиски и се кискат в празната вана на мой гръб... И така три часа.

Но всъщност в България, преди да заминем за Обединеното кралство, и двете имахме страхотни момински партита, от които Лили ще носи спомена цял живот под формата на леко екстравагантна татуировка изненада. Кумичките ни се бяха погрижили да не ни е никак скучно!

Проблемите ви като гвойка, сключила брак в чужбина, различни ли са от тези на ЛГБТИ общността?

Дари: Не мисля, доколкото може да се говори на етапа, на който сме в момента.

Лили: Предполагам, че не. Не сме имали сериозни проблеми с остро демострирана хобифобия или тормоз от познати. Аз редовно се чувствам обаче зле, когато чета коментари, особено в сезона на Прайда, когато всички се активизират по темата. Смазва ме неразбирането. Смазва ме това, че голяма част от хората в България смятат хомосексуалността за болест и че много хора се опитват да вземат уж толерантна позиция, но с уговорката „само да не се вижда, да не се показва на децата“. Не се ядосвам толкова много на хората, които изхождат от религиозните си разбирания, защото те все пак знаят нещо, което е важно за тях. Но другите се изказват от позицията на сериозно незнание и нежелание да се информират повече. Един път се опитах да вляза в подобен разговор в коментарната секция на „Дневник“. Изказването ми беше твърде премерено и дипломатично, за да получа открити обиди, но въпреки това хората продължаваха да не схващат мнението ми. Затова смятам, че хората предпочитат да запазят собственото си мнение, вместо да разширят малко кръгозора си. Това много ме потиска.

За нас основният проблем е да имаме функционално семейство. Имаме нужда връзката ни да бъде законово разпозната. Не мислим тол-

кова за правните неудобства, свързани с унаследяване. В момента искаме двете заедно да имаме деца, които да бъдат разпознати от закона и обществото като наши общи деца.

Чувствате ли се невидими, изоставени от държавата?

Лили: Да. В крайна сметка има политически решения, които трябва да се вземат, а самата политическа класа се държи така, все едно проблем не съществува, просто го замитат под килима.

Как вижгате решението на това?

Дари: Трудно.

Лили: Има нужда от прости мерки.

Дари: Политическа воля. Това е, от което имаме нужда – всичко друго е по-лесно в сравнение с това.

Лили: Политическата класа не е задължително да чака обществото само да узрее, а по-скоро трябва да зададе посоката. В крайна сметка, може и да е странно за България, но в широката общност, в която се намираме в Европейския съюз, това не е екзотика, а са нормални неща и е нормално законите ни да бъдат хармонизирани с тази реалност. Не всеки закон се харесва на всички, но се създава в името на това всички заедно да съществуваме по оптимален начин. Затова не може да седим и да чакаме българското общество само да поиска подобен род промени.

Защо политиците имат погобна пасивна рола?

Лили: Страх ги е.

Дари: При нас политиците не идват, за да управляват, да развиват обществото.

Лили: Просто запълват дупки. И ги е страх от някаква обществена реакция и неодобрение, което би рефлектирало върху рейтинга им. В крайна сметка е разбираемо, че това е много важно за тях, но им пречи да взимат решителни мерки, които разрешават ситуации.

Разкажете ни за своето разкриване.

Лили: Не съм имала примери около себе си, които да ми показват как се случва процесът. Когато осъзнах хомосексуалната си ориентация, се върнах назад във времето и разбрах, че още от съвсем малка съм имала някакви сигнали за това. Но тогава всички тези сигнали не са се вписвали в рамката, която съм била изградила за себе си, и преди да навърша пълнолетие не съм си давала сметка за това. В гимназията

имах близка приятелка и впоследствие разбрах, че не я усещам само като приятелка. Тогава на момента ми беше трудно да си го призная пред самата себе си. След време попаднах на сериал, който показваше връзка между жени, и тогава нещата ми се подредиха в главата. Споделих откритието за себе си първо в един форум в интернет. Почувствах се добре от това споделяне. След това споделих на една приятелка, а след това на сестра си. Сестра ми беше много подкрепяща в този период, а и по принцип. И досега тя споделя с различни хора за нашата връзка, донякъде и с образователна цел.

Споделих с майка си малко по-късно. Бях изчаквала, за да се почувствам аз самата по-уверена. Майка ми беше притеснена най-вече от гледна точка на това, че очаква да срещам трудности в живота на базата на сексуалната ми ориентация. Тревожеше се дали животът ми няма да е много труден. В никакъв момент обаче не е поставяла под съмнение ориентацията ми и не ме е натоварвала със своите собствени притеснения. Също така ми оказа огромна подкрепа, като тя сподели с баща ми.

Получавала съм подкрепа от семейството и от близките приятели винаги, когато съм имала нужда. А определено имах нужда от подкрепа, за да почувствам, че да си хомосексуален е окей. Не съм срещала сериозни трудности.

Какво ти помогна в разкриването или себеосъзнаването?

Лили: За мен беше много важно да видя пример пред себе си, да разбера, че мислите, които се блъскат в главата ми и автоматично отхвърлям, не са нещо абсурдно. Може и да не е толкова добро, колкото личен пример, но дори и един филм може да помогне и да те спаси от чувството да знаеш, че в теб става нещо важно, но не разбираш точно какво. Няма рецепта за откритването пред себе си или пред другите и затова особено за младите хора е добре да знаят, че може да има различни варианти.

Дари: За мен процесът по разкриването беше най-труден заради самата мен, тъй като аз самата имах много задръжки. А за себе си имах спокойствие, никога не съм имала колебания или мисли какво да правя и защо е така. Чувствала съм се спокойно и добре с това, което съм.

В началото дълго време избягвах да говоря с родителите си за това, което се случва с мен. Може би няхах смелост, не виждах и смисъл да

споделям. В един момент осъзнах, че се чувствам зле и ми е празно, че вече не са част от живота ми в цялост, че не знаят какво се случва с мен, че не се интересуват. Когато им споделих, имаше скандали. Бях решила, че това е моят живот и просто искам да им го споделя. Разбирам ги понякога – родителите имат очаквания. Но за да се развивам по начина, по който искам, за мен е важно да отстоявам това, което съм. Много по-спокойно е за мен, когато няма неща, които са недоизказани, и няма тайни. Това е голяма промяна.

Лили: Това, което видях, че се случи в семейството на Дари, е че голямата грама беше не толкова в сексуалната ѝ ориентация, а че те по-скоро страдаха, че дълги години не са били близки, защото не е било споделяно. Не мога да дам генерален съвет на всички хора, защото вероятно съществуват много неблагоприятни обстоятелства, но от собствен опит виждам, че е добре да се събере някаква смелост и хората да бъдат колкото се може по-откровени, за да може родителите ни да се справят със ситуацията, а не да гадаят какво се случва. Наясно съм, че това невинаги е възможно. В моето семейство нещата се случиха точно както си представям, че трябва да се случат – много спокойно. Затова вярвам, че колкото по-честен и открит си, толкова повече се дава шанс на ситуацията да се развие, а не да стои във въздуха.

Дари: И поне родителите имат информация за нас, дори и да не ни подкрепят. А това е много важно, защото животът в сянка ни поставя в позиция, в която другите не могат да ни опознаят. Моите притеснения не бяха толкова за това „какво ще кажат хората“, а най-вече как ще реагира семейството ми. За мен техните чувства винаги са били важни и когато мисля, че нещо няма да им хареса, ми идва естествено да им го спестя. Осъзнавам, че това съвсем не е ок, но така бях свикнала да действам и да се отнасям. За да преодолеем това чувство, ми помогнаха приятелите. Приятелите ми са невероятни и много подкрепящи и всъщност никога въпросът за това кого харесвам не е стоял на дневен ред. Между нас важното винаги е било дали другият е добре и дали е щастлив.

Подкрепяте ли ЛГБТИ активизма? Ходите ли на Прайг?

Лили: За мен създаването на общност, особено видима такава, е фундамент за създаването на промени. Затова сме готови да гопринасяме, включително и с доброволен труд по времето на различни събития.

Дари: Винаги, когато има някакво събитие и имаме възможност, посещаваме го и го подкрепяме. Аз започнах да ходя на Прайда отдавна, още преди да се случи Лили. Последвах примера на един приятел, който чрез присъствието си там оказваше подкрепа на свои познати. За първия разбрах в последствие, че тох малкото и госта особени статии, гледах снимките с коктейлите Молотов и ми изглеждаше много страшно. На следващата година видях възможност за компания и отидох. И беше госта по-малко страшно, отколкото си го представях, а в последните години става все по-добре.

Лили: Не знам защо не отидох на първия Прайд, със сигурност не беше от нежелание или страх, но си бях в някакъв мой сложен момент и не обърнах достатъчно внимание. Но от 2009 г. винаги ходя. Имала съм своите колебания дали този начин на провеждането на Прайда е оптималният. В крайна сметка всички ние сме отделни хора и е нормално да нямаме пълно съвпадение на визията и мнението, но важното за мен е да потърсим обединяващия фактор и наистина да се стремим да бъдем общност. Вярвам в този подход не само когато става дума за ЛГБТИ въпроси, но и като цяло. Затова и знам, че Прайдът е за всички нас, и дори и да не ми харесва всеки един детайл, съм щастлива, че това се случва и имам възможност да съм част от него.

Какви хобита имаш?

Дарина: Нашата работа е нашето хоби. Но пък аз обичам и да майсторя неща с ръцете си – плета на една кука, правя домашна козметика. Дори се опитваме да превърнем странните ми интереси в някакъв бизнес, но опитите засега се ограничават до роднини и приятели.

Лили: Не бих казала, че имам хоби. Често си мисля с малко тревога, че нямам силни интереси извън работата, но пък като цяло съм по-скоро практичен човек и приемам тази си особеност.

Дари: Има една тенденция при Лили обаче, един особен начин на почивка – да играе на безсмислени телефонни игри. Но въпреки че мрънкам понякога, всъщност е доста разтоварващо и забавно.

Обичаш ли да колекционираш предмети, моменти или спомени?

Дари: Преди... Или поне така изглежда, защото навсякъде вкъщи е пълно с кълбета.

Лили: Където и да пътуваме, взимаме магнитчетата за хладилник.

Дари: И освен това аз започнах да събирам издания на „Малкия принц“ на различни езици. До момента имаме поне 10–12.

Имаш ли скрит талант?

Лили: Да, дълбоко скрит.

Дари: Скрит и от нас.

Лили: Някои хора твърдят, че пея добре. Също така и пиша...

Дари: Пишеш чудни текстове на песни... Без майтап, страхотен импровизатор е!

Как си представяш човечеството?

Лили: Нямам категоричен отговор. От една страна, с течение на времето влизам малко в старчески консерватизъм и започвам да си мисля, че нещата не отиват на добре. От друга страна, прогресът, който прави човечеството, е безспорен. Например увеличението на продължителността на живота, това, че все повече хора живеят добре и се радват на свободи. Та, бих казала, че човечеството по-скоро върви добре, но има непрекъснато капани, в които можеш да попаднеш и с това сериозно да си попречиш.

Дари: За мен – зависи в кое отношение и в коя част на света и човечеството се възглежда. Искане ми се да си мисля, че хвърчим напред, но, виждайки нашите проблеми и като цяло проблемите на ЛГБТИ общността, а и на доста други групи, обособени по различни признаци, ми е много трудно да повярвам, че става или че може да получи някакъв прогрес.

Лили: Има общества, които са пример за това, но нашето не е от тях.

Какво те вдъхновява?

Дари: Ted Talks. Казвам го само като един пример. Винаги са ме вдъхновявали хората с енергия да задават посоката на останалите, да иновират, да мотивират.

Лили: Много ми е трудно да го опиша с думи. Вдъхновявам се като цяло от хората, от неща, които правят, от начини, по които мислят. Обичам да слушам и да си обогатявам познанието за хората като цяло. По този начин ми идват и практични идеи, и морално вдъхновение. Това може да бъде източник и на много поводи да се потисна, разбира се... Но човешките истории като цяло са нещо, чрез което аз се развивам и си разширявам хоризонтите.

За какво мечтаеш?

Дари: В момента за бяла спретната къщурка, ха-ха, само че голяма.

Лили: За мен също винаги е било много важно да имаме собствен дом, и особено сега, когато сме семейство с планове да се разширява, и вече идеята не е абстрактна, а имам конкретна визия как ние и нашите бъдещи деца искаме да живеем.

С какво се гордееш?

Дари: С Лили. И с хората около себе си, които съм избрала и които са ме избрали.

Лили: Аз редовно се гордея с Дари. Гордея се с хората, които познавам, с които съм заобиколена. Горда съм, че имам стабилна среда, която е смислена, вдъхновяваща и интересна. Гордея се също и с това, което съм, с доза реализъм и разумна критика, разбира се.

Представи си, че получаващ правото за пет минути да кажеш на света нещо, което винаги си искала да бъде чуто от всички. Какво би било то?

Дари: Ще ми се всичко да е перфектно, макар че невинаги се случва. Искам да правим нещата добре, за да може след това всички да се гордеем с тях.

Лили: Моето послание е да се вслушваме в другите, да влизаме в положението на другите, да подхождаме с разбиране, с доброта. И това да не се случва само при задължителното условие този подход да бъде реципрочен.

Лайла Аградо

Смелостта е
думата, която
най-точно би
описала Лайла.

В първите години на ЛГБТ движението в България се появява една светла личност, която носи младостта, жизнеността и която ще започне да носи страданието. Страданието на активизма, на прехода, на всичко.

Многократно наранявана, нападана, унижавана, отхвърляна, Лайла носи и символизира желанието за живот, което никога няма да стихва, а все повече ще се засилва...

Как се казваш?

Лайла Аградо.

Прегстaви се.

Аз съм транс-хетеро жена. Родена съм в Москва, от няколко десетилетия живея в България. Завърших туризъм, но не работя по специалността си. Работя в аутсорсинг компания от няколко години, по-точно в колцентър като телеагент.

Ако можеше да напишеш книга, как би се казвала тя?

Себично или не, бих я кръстила „Лайла Аградо – житейски наръчник какво да не правите, за да имате пълноценен живот“.

Какво те ядосва?

Глупостта, нежеланието да се учиш на нови неща, незаинтересоваността, двучието, самовлюбеността и чувството за безнаказаност. Със сигурност има и други неща, но нека да не наблягаме на негативното.

Има ли нещо, в което искаш да станеш наистина добра?

19

Навярно в това как да намеря баланс в живота си, да работя толкова, колкото искам и да мога да си позволя това, което искам.

Какви хобита имаш?

Обичам да пътувам, обичам да готвя, обичам да гледам филми, сериали, да слушам музика, да играя на компютъра и други такива.

Как си представяш идеалната петъчна вечер?

Вкъщи, завита, гледайки нещо, с чаша чай, играейки или пътувайки на някоя дестинация от листата ми с мечтани дестинации.

Разкажи ми за своето разкриване.

Аз не съм имала една определена точка, в която да си кажа, че съм транс и това е. Винаги съм си играла повече с момичетата, но винаги съм харесвала повече момчетата. Като бях малка, сексът и полът не бяха на тема, не се обсъждаха.

Никога не съм се осъзнавала тогава. В техникума вече започнах да се осъзнавам или по-точно ме осъзнаха. В техникума носех плетени от майка ми жилетки, неща, които мъжете по принцип не носят. Аз тогава няхах представа кое изглежда женско и кое не. Тогава започнах подхвърлянията от типа на „гледай го този педераст“ и лека агресия.

Може би това беше и нещото, което ме накара да се изруся. Излязох на гей заведение за пръв път сама без родители, когато бях на 16 години. Бяхме в така нареченото заведение „Джордж“, после и „Спартакус“. Тогава за пръв път видях драг-куинс, беше невероятно.

Тогава знаеше ли вече за себе си?

Не, няхах представа все още. Тогава все още не знаех какво се случва с мен. Нощем бях по баровете, през деня ходех на училище. Тогава срещнах и драг-майката си – Персефона. Тя искаше да ме направя по свой образ и подобие, но това беше невъзможно, защото тя беше висока и стройна, а аз бях нисичка и дундеста. Винаги съм била дундеста. Но така или иначе започнах да ѝ влача куфарите и багажа навсякъде, където тя ми кажеше. А тя ме влачеше със себе си по всички заведения. Бяхме в „Индиго“, „Ялта“, „Спартакус“, къде ли не.

20 Покрай нея започнах да взимам наркотици и да проституирам. Тогава тя ме притисна да продавам наркотици, но това беше нещото, което ме отблъсна и се изтеглих.

Официалното ми разкриване беше в предаването „Споко“. Беше едно предаване за 2-ри февруари. В предаването бяхме аз, Деси Солджъра и един Ради. Темата беше първо за гей двойките, след това за „третия пол“. „Споко“ беше много популярно по това време сред учениците и съответно всичките ме бяха видели в предаването. Това беше първото ми публично „аутване“.

А вашите знаеха ли по това време?

Нашите знаеха още преди това. Беше по времето на първия сръбски прайд, когато като видях как разбиваха главите на хората от Прайда, се вбесих. Майка ми ме попита защо се ядосвам и аз ѝ казах, че съм част от тази общност. След това последваха страдания, плач, крещене.

Беше много тежко време. Аз не се прибирах вкъщи. От училище отивах по заведенията и вкъщи се прибирах само, за да си взема някоя нова дреха или учебник. Повечето време прекарвах при Персефона. Това продължи много време. Но нещата сега са доста по-приемливи. Майка ми все още има проблеми с моята полова идентичност, но може би е разбираемо, защото тя е родена в Русия и времената са били различни.

А баща ти?

Баща ми е доста спокоен. Той няма проблем с това. Той винаги е „За“. Даже понякога се шегува дали не мога да се оженя и за мъж, и за жена. Той е идвал на мой рожден ден, когато съм се появявала като напълно граз-куин.

А вашите какъв пол използват, когато се обръщат към теб?

Мъжки. Баща ми, когато е само с мен, използва женски, но когато майка ми е наоколо, използва мъжки род.

Някога гонили ли са те от вас?

Не. Когато се карахме, аз изчезвах за няколко дни, но след това ми се обаждаха и ме молеха да се прибера вкъщи.

Имаше ли хора, които не те приеха?

Да, но повечето отдавна не са част от живота ми. Изтрих ги.

Какво/кой най-много ти е помогнал/о да се справиш с проблемите (ако ги е имало)? Какво би желала да си направила по-друг начин?

Както казах, само аз съм си помагала. Не съжалявам за нищо в живота си. Моите действия съм ги премисляла и преоценявала емоционално преди и след като ги извърша.

Някога нападали ли са те? Физически или вербално заради сексуалната ти ориентация/полова идентичност?

Нападали са ме веднъж в училище. През 2009 г. ме пребиха на улицата, бях с комочио, беше сериозно пребиване, но аз нищо вече не помня от това.

Подкрепяш ли ЛГБТ движението?

Преди време, когато бях млада, да, сега вече се научих да подкрепям сама себе си и най-близките ми. В началото на ЛГБТ движението бях много активна. Ходех на много срещи на „Джемини“, след това участвах много активно при подготовката и при изпълнението на Прайда, бях много видима, давах интервюта, снимаха ме, показваха ме. Тогава се опитах да гръпна и транс-движението в България, но то остана малко по-пасивно. И до момента поддържам фейсбук транс-група, но хората в нея са доста пасивни.

Не мога да ги виня, трудно е да си открит транс-човек в провинцията, но и не мога да ги защита. Това е и причината през последните години да се отдръпна от активизма. Никой не ми помогна преди години, когато ме пребиха и ме изнасилиха. Трябваше да се справям сама.

За какво мечтаеш?

Спокойствие, сигурност, свобода. А това включва пътувания и дом.

Какво те възновява?

Свободата извън България.

С какво се гордееш?

22 Без да звучи самовлюбено, гордея се със себе си и това, което съм постигнала. Обичам хората, с които съм се обзградила.

Ако се обърнеш назад и имаш право да поправиш две неща, кои биха били те?

Нищо не бих променила в живота си, бих го изживяла по абсолютно същия начин.

Представи си, че получаваш правото за пет минути да кажеш на света нещо, което винаги си искала да бъде чуто от всички. Какво би било то?

Учете се, обичайте себе си и другите и бъдете здрави.

Андреа Пунчева

Деница
разговаря
с Андреа
Пунчева и
годеника ù Рон.
Разговорът
е забавен,
изпълнен
с енергия,
позитивизъм.

Как се казваш? С кого си тук?

Ангреа: Казвам се Ангреа Пунчева. Тук съм с Вероника Христова – Рон. Годеникът ми.

Как се самоопределяш?

Ангреа: Самоопределям се като пансексуална. Мисля, че е най-точното определение.

Какво означава пансексуална?

Ангреа: До едно време се определях като бисексуална, след което се замислих, че това очевидно не покрива всички групи хора, които са някъде в спектъра между мъж и жена, гей или хетеро. И по тази причина прецених, че пансексуална е много по-точното определение за мен. Защото за мен и сексуалното поведение, и сексуалната идентичност са нещо, което е спектър, а не бинарно.

А какво би казала за по-широката публика? Какво означава пансексуална?

Ангреа: Спя с всичко, което има пулс (*Смят се.*). Имам потенциала да спя с всичко, което има пулс, стига да е интелигентно, да е интересно, да е качествен човек. Това ме интересува.

Представи се.

Ангреа: На 28 години, от София. Журналист по семейна среда, по образование и по професия. Сзодена от януари тази година. Умерено

социална, т.е. определям се като 60% или 55% екстроверт и останалото интроверт, според деня. Обичам храна. Обичам да правя храна и коктейли и всякакви такива неща.

Къде работиш?

Ангреа: Работя в списание Premium Lifestyle, което е уникално якото списание. Не се продава, то се разпространява само с абонамент до по-специфична публика. Аз съм заместник главен редактор. Колегите ми са много готини по гей темата.

Според теб работата ли те определя или ти определя работата си?

Ангреа: По малко и от двете. Има си някаква симбиоза и смятам, че в добрия случай е редно да има симбиоза, защото ако само тя те определя или ако само ти я определяш, може би не е правилната работа или правилната длъжност. Нещо не е правилно. Идеята е да се допълват тези две неща взаимно.

Разкажи ни за твоего разкриване, как се разкри?

Ангреа: Моето разкриване стана на етапи. Първо, сама със себе си. Отне ми известно време. Има хора, които от малки си знаят: аз съм транс, аз съм гей. Аз не знаех. Буквално всичко започна от един сън, който беше доста странен и включваше една съученичка, към която никога не съм имала чувства. Но в съня нещо се случваше с нея. От следващата сутрин нататък започнах да си задавам въпроси. След това за кратко излизах с едно момиче, което все пак ми беше първата жена и първата любов. И през зимата на 2006 г. казах на нашите, че отивам в Червената къща на един от първите ЛГБТ фестивале. Тоест аз никога не съм се крила. Не съм казвала защо отивам, но за мене не е имало много смисъл да казвам защо отивам.

На колко години беше?

Ангреа: Трябва да съм била на 15 или 16. След което всичко стана с натрупване. Първо ходих на срещите в Червената къща. Бях казала на майка ми, че отивам сама. Тя не ми повярва и ми заяви: „Ти отиваш с нея“ (очевидно не харесваше тогавашната ми приятелка). Аз ѝ отговорих: „И да отивам с нея, какво от това? Но не, не отивам с нея, отивам сама.“ Следващият въпрос беше: „И кой ходи сам на кино?“ И първоначално всичко беше с такъв тип пасивно-агресивни разговори. Продължавах да ходя всяка година на Прайд и през 2010 г. реших, че

26 трябва да им уточня, че в крайна сметка, за мен е повече от ясно, че това не е фаза. Да кажем, че сме го изчакали едно известно време. Примерно откакто съм била на 14, докъм 20. И то продължава да не е фаза. Заявих им, че не съм 100% хетеросексуална, така да се каже. Това беше точният израз, който използвах. Аз тогава излизях с едно момче и баща ми ми зададе въпроса: „А момчето знае ли?“ Отговорих му: „Знае, да. Той има трима приятели – двама от които са гей. Той изобщо не е впечатлен от това нещо.“ А майка ми каза: „Е, никоу не е перфектен. Добре. Ще го приема.“ Тя го каза, смеейки се. Беше едно такова: „Еми хубаво, никоу не е перфектен, все тая.“

Тоест трудности не си имала при разкриването?

Ангреа: Не, трудности нямаше. С приятелите ми също нямаше кой знае колко голямо разкриване. По-скоро виждаме се с приятели на домашно парти и някое от момчетата казва: „Ей, с каква готина девойка се забих вчера.“ И аз бях: „А да ти разкажа миналата седмица аз с каква готина девойка се забих.“ Това беше разкриването и никоу не беше изненадан. Аз не съм го възприемала като нещо много уау и мисля, че това донякъде е помогнало. Защото когато кажеш на хората, треперейки: „Аз съм гей“, те не знаят как да реагират. Ако им го представиш като нещо не толкова специално, може би това донякъде помага. Аз така си мисля.

Това е твоята рецепта за разкриването.

Това е моята рецепта, да. В работата никога също не съм срещала проблеми.

В процеса на твоего разкриване имаше ли хора, които ти обърнаха гръб, които престанаха да бъдат твои приятели заради сексуалната ти ориентация?

Ангреа: Не. Мисля, че категорично не се сецям да е имало такъв човек. Ако е имало, явно не сме били близки. Не знам, аз действам малко безцеремонно в такива случаи. Първо, защото не се впечатлявам. Ако човекът е направил подобно нещо, очевидно не е имало какво да правя с този човек като приятел или какъвто ще да е в живота ми. Когато споделям кого обичам, това не е информация, която споделям, за да бъде обсъждана и коментирана. Това е крайната информация. Същия принцип приложих и когато казвах на бабите си – едната от които е на 92 години.

Какво би искала някой да ти беше казал преди или по време на разкриването? Въпросът е заради хората, които се разпознават в различно тяло или различна сексуална ориентация.

Ангреа: Съветът, който аз бих дала на онези, които не се чувстват 100% хетеросексуални, идва от моята привилегия да не съм имала особени проблеми, но моята рецепта и подход е: няма грама. Не го приемайте толкова насериозно. Вие самите не се приемайте като различни.

Разкажи как съобщихте на родителите ти за годежа.

Ангреа: Наскоро споделихме на родителите ми и за годежа. Беше много смешно. Върнахме се от Венеция, където се сгодихме на 2-ри януари, и аз директно помолах нашите да се видим, защото майка ми не живее в България и беше тук за малко. И под претекст да се видим преди да замине, ги помолах да ни вземат от летището. Честитихме си Новата година, отидохме у тях и директно им казах: „Донесли сме ви подаръци, но преди това да кажем: имам си пръстенче. Годажно пръстенче. Случайно някой нещо да не би да не е разбрал?“ Майка ми беше в захлас: „Какво хубаво пръстенче, може ли да го пробвам? Ще ми дадеш ли да го нося?“ А реакцията на баща ми беше: „Някой иска ли зеле?“

А кога и къде ще се жените?

Ангреа: Не сме го измислили още.

Рон: Значи това с жененето трябва да стане в чужбина – някъде, където е разрешено. И ще трябва да се върнем тук и да се направи пак церемонията, както е с гостите. Ама реално в ресторант, защото няма да има община.

Ангреа: Стига с тоя ресторант! *(Смят се.)*

Подкрепяш ли инициативи, свързани с ЛГБТИ – икейно, финансово, по друг начин? Спомена, че ходиш на Прайд.

Ангреа: Да. Ходила съм всяка година, без 2013, когато промениха датата на Прайда. Мен ме нямаше, това беше единственият уикенд, в който бях в Германия и нямаше как да бъда тук. Но иначе да, продължавам да ходя всяка година.

Разкажи как премина за теб първият Прайд през 2008?

Ангреа: Първо, да споделя, че даже ме има изтипосана на първа страница на в. „24 часа“. Това го разбрах от баща ми, който ми се обади и ми каза: „Ти си в „24 часа“. Аз се зарадвах и му казах: „Супер! Донеси ми няколко копия.“ И да, това беше първият Прайд, по време на който усещането беше, че сме много повече хора. После като видях снимките, ми стана смешно.

Усещането беше като на война.

Ангреа: Усещането беше като на война. Аз бях най-отпред с един приятел, когато хвърлиха коктейл Молотов, който падна на около метър от мен.

Рон: И после ти им хвърли мохито.

Ангреа: И аз им хвърлих мохито. И след това и Блъди Мери. *(Всички се смеят.)*

Ама наистина ли?

Ангреа: Не. Значи, ако имам мохито в гения на Прайда, няма да го хвърлям по националистите. Това е сигурно. Но да, беше много хубаво. Беше много наелектризиращо. И в момента, в който свърши и стигнахме в Червената къща, беше: „Уау! Колко е невероятно! Колко е хубаво! Нещо направихме!“ Такова беше усещането.

А идейно как се включваш в ЛГБТ активизма?

Ангреа: Идейно – по-малко. Не е добра организацията на Прайда. Стига до мен информацията, че се търсят доброволци и след като пиша, после няма обратна връзка до едни десет дни преди самия Прайд.

Така е, знам, но ние сме шепа хора.

Ангреа: Ясно ми е. Но иначе продължавам всеки път да каня хора, да помагам с каквото мога, даже веднъж направих плакат, но това май беше за едно от велошествията.

Ако можеш да напишеш книга как би се казвала тя и защо?

Ангреа: Зависи за какво ще е книгата.

Е, това ще е твоята книга.

Ангреа: Аз мога да напиша книга, въпросът е за какво бих я написала, ако се излъжа да напиша книга. Понеже аз много обичам да давам

съвети на хора, които не са ги поискали. Бях определяна като човек, чиято мантра явно е: „Ето, вижте, аз сега ще ви покажа как трябва да живеете“, та може би нещо насочено към това. Не знам. Аз съм пишещ човек, това ми е работата и заглавието на текста идва накрая, когато знам какво съм казала, усетила съм нюансите на това, което съм казала, знам каква ми е тезата и оттам нататък се ражда и името на каквото ще да е текст.

А каква е твоята тема? Всеки си има тема, която кара пулса му да се ускорява.

Ангреа: Има си тема, вярно е. Моята тема напоследък е темата за отговорността. Отговорността на обществото да се самовъзпитава и да се самодисциплинира, да бъде свой собствен регулатор. Трябва повече колективно самосъзнание. Отговорността започва първо от човека сам по себе си. Оттам нататък ти го предаваш по някакъв начин като ентусиазъм на хората около тебе. Евентуално те го предават на другите хора около тях. Това е моята тема.

Какво би искала да скриеш от всички, но сега ще го споделиш с нас?

Ангреа: Точно нищо. Не се сещам за нещо, което искам да крия.

Какво те ядосва, ама наистина? Какво те изкарва извън кожата?

Ангреа: Хора, които спират на инвалидни места. Хора, които са безотговорни. Хора, които са агресивни в глупостта си. Ако си глупав, поне бъди тихичко глупав, ако може. Хора, които са нетолерантни. Като цяло агресията и нетолерантността не са приемливи. Тоест добре е, когато ги усещаш тези неща, усещай ги, бъди. Ядосвай се, ако трябва, възновявай се от това, че другият не те разбира и че трябва, ако можеш, да му промениш мнението към по-добро. Но ако го направя в първия момент и му излезеш с бутоните напред, този човек няма да бъде отворен към това да те чуе.

А как смяташ, че трябва да се справяме с агресията, когато тя дойде непровокирана? Как смяташ, че трябва да се реагира?

Ангреа: Зависи какво имаш предвид. Ако примерно си вървим по улицата и някой тръгне да ни напада, защото сме се хванали за ръка, преди да успее да помоля Рон, Рон ще го е смелил и ще го е направил

30 на сол. Но тук става дума за непровокираната агресия дори в случая за самоотбрана.

Аз питам по-скоро за вербалната агресия. Нетолерантността, която сигурно си срещала.

Ангреа: Когато става дума за вербална агресия, аз съм все пак човек на думите и смятам, че първото, което трябва да се опитаме в зависимост от случая, е наистина вербалният отговор. Не съм възпитавана да отговарям на обидата с физическа саморазправа, макар че ако се стигне до там, ще го направя. Но преди физическото ще опитам всички други начини – думи, обаждане на полицията.

Как виждаш стратегия и отговор на това колективно неприемане. Имам предвид по време на Прайд.

Ангреа: Въпросът ти е как да се промотира Прайдът ли? Първите години на Прайда поведението на активистите беше крайно неадекватно. Помня, когато Аксиния и още двама-трима души отидоха в bTV в сутрешния блок, нахлупени с пазарски чанти, едни такива картонени торби на главите с идеята да покажат как ние сме невидими за обществото. Такава театралност за мен беше крайно неадекватна. За мене най-добрата стратегия е да се изтъкнат причините за съществуването на Прайда. Аз имам моите няколко причини да ходя на Прайд, а именно:

- ✓ Ходя на Прайд, за да може да се впише в закона, че е утежняващо вината обстоятелство, когато човек е нападат заради сексуалната си, половата или друга идентичност.
- ✓ Ходя на Прайд, защото искам да можем да се женим помежду си, защото освен всичко друго нито на хетеросексуалните, нито на неженените, нито на религиозните, атеистите и т.н. не ви пречи, ако двойката от съседния блок се е оженила.
- ✓ Ходя на Прайд заради гей двойките, които са решили да имат деца. Плашещ е сценарият, в който биологичният родител влиза в болница, недай си Боже, нещо му се случва, и другият родителят, който не е биологичен, не може да има попечителство над детето. Детето отива в дом. Извън патриотите, които ще кажат: „Прекрасно, по-добре в дом, отколкото при педерасите“, мисля, че болшинството от хората ще се съгласят, че има смисъл от Прайд.

Това са нещата, заради които аз лично се боря, ходейки на този Прайд. По-добре е, ако имаш дете, то да си бъде при родителите, които го познават, които се грижат за него, обичат го и т.н., отколкото да бъде в дом. И може би е добре да се обърне внимание на факта, че наистина за никого не е такава заплаха, нито за хетеро света, нито за някого другото. Получавайки тези права, ние не отнемаме нечий груги права.

Как си представяш човечеството?

Ангреа: Не знам, човечеството си го представям като една съвкупност от хора, които са родени в крайна сметка на едно и също място, тоест нашата планета. Които са объркани, но всички се стараят и възприемат идеята за по-добър живот, за щастие. Това е нещо, което, пак казвам, по един или груг начин, всеки се стреми към него, съзнателно или не. Вече как го постига е съвсем груг въпрос. Ама едно основно нещо, смятам, че е това – желанието на всеки за щастие. За съжаление, много груги неща, които ни се случват в живота, пречат на това щастие. И съответно е хаотично.

Как си представяш идеалната петъчна вечер?

Ангреа: Вкъщи, с поръчана храна, да ни гоставят, ако може, малко индийско и да гледаме някакъв хубав филм. По възможност аз да съм го избрала, защото всеки човек обича да гледа филмите, които сам избира. Важното е да има чипс за замезване по време на филма, а след филма – секс.

А неделна тогава?

Ангреа: Неделята зависи... Ставам късно, събуждам се, Рон ми прави закуска – палачинки или пържени филийки. И след това може следобедна ленива разходка, ако е топло.

Има ли нещо, в което искаш да станеш наистина добра?

Ангреа: В правенето на коктейли. Това е хобито ми напоследък. Готиното е, че наистина смесваш някакви неща и се чувствам като Хари Потър, който при Снейп смесва някаква опашка от това и фузия от другото.

Рон: Какви ли коктейли пием? Опашка от мишка, крак на гарван...

Имаш ли скрит талант?

Рон: Може би има много дълбоко скрит, защото още не знаем.

Ангреа: Имам, не знам дали е талант, но със сигурност е дарба. Едното е, че мога да спя по всяко време. Спането ми е супер гъвкаво.

Рон: Не, талантът ѝ е, че е супер сладка, когато спи.

Ангреа: Не. Талантът ми е, че никои не може да ме събуди, ако спя. Хубавото е, че сега мога да спя три часа, другата седмица мога да спя 12 часа. Това е доста полезно, когато трябва да се пишат текстове в последния момент преди влизане в печат. Другото, което смятам за дарба, е, че мога да откривам добри заведения. Когато отидем в груг град или гържава, нямам проблем да намеря добро заведение с адекватно обслужване, на добра цена и да е хубаво.

Пътувате ли?

Ангреа: Да, пътуваме. Може и повече. Последно бяхме на годежното пътуване във Венеция. През април ще ходим в Гърция. Планът беше лятото да отидем до Грузия и Армения, но Уиз имаха други идеи и отмениха полетите.

Обичаш ли да колекционираш предмети, моменти, спомени, нещо?

Ангреа: Кои не обича да колекционира спомени. Предмети се опитвам да не колекционирам.

Рон: Колекционира празни бутилки от алкохол. Не се шегувам.

Ангреа: Аз ги ползвам съвсем целенасочено за свещник. Ако е красива бутилката, слагам свещ.

Рон: Направи си висящ бар и отгоре има празни бутилки.

За какво мечтаеш?

Ангреа: Извън мир по света, в чисто личен план мечтая за повече свободно време. Като оценявам, че част от заслугата за липсата на свободно време си е чисто моя. От време на време си мечтая за повече време за сън. Мечтая за вътрешно спокойствие. Здраве.

Рон: Да живеем някъде гругаде мечтаеш.

Ангреа: Това по-скоро е цел. Не е мечта.

С какво се гордееш?

Ангреа: Склонна съм да кажа, че не съм много фен на схемата с гордеенето, защото трябва да си го заслужил. Гордея се, пак казвам, може би това не е гумата, която аз бих използвала, но все пак доволна съм, че съм помогнала в отглеждането на сестра ми. Тя е с 12 години по-малка и се гордея, че това дете, което ние с общи усилия

сме отгледали, се превръща в един много мислец човек. Тя се превръща в адекватен, отговорен, достоен човек, който мисли. Което може би е най-важното.

А какво те вдъхновява?

Ангреа: Това е вторият път за една седмица, в който трябва да отговоря на този въпрос. Много ме вдъхновяват хора, които са добри в това, което вършат. Независимо какво. Ако го правиш с кеф, ако го правиш качествено и обръщаш внимание на детайла и ти е интересно да се развиваш, това за мене е готино. Виждайки го, това ми се отразява добре, отпушва всякакъв вид временно блокиране. Дали съм блокирала емоционално, интелектуално, няма значение. Вдъхновяващо е определено. По същата логика ме вдъхновяват хората, които имат много ентузиазъм. Обикновено умеят да заразяват останалите с него. Вдъхновява ме понякога собственото ми незнание. Като видя, че нещо ми е интересно, обаче нищо не знам по темата, си казвам, че е време да прочета. Много обичам случаите, когато Рони надмозва сам себе си или ми обръща внимание на нещо, което аз не съм направила или разбрала и т.н. Това също много ме вдъхновява.

Рон: Хубавото е, че ние говорим за тези неща. Малко е като сеанс между двама психолози. Седим и анализираме: „Днес аз изпитах едичакво си, което го оценявам едичак си и според мене това е проява на едичакво си. Но успех да го овладее по едичакъв си начин и в крайна сметка реагирах така.“ Така се самоанализираме. Да, включително така протичат повечето ни караници.

Рон (продължава): Това е много готино, защото умеем да контактуваме. Когато се караме и си разясняваме, че аз казвам гадено нещо, защото това е израз на моята несигурност. По този начин признаваш, че си супер слаб и реално това е изблик на съмнение в себе си.

Обичаш ли?

Ангреа: Да.

Рон: Да яде, да спи.

Ангреа: Това беше първата ми мисъл.

Рон: Нали? Аз съм някъде на трето-четвърто място между яденето и спането.

Ангреа: Да ям, да спя, Рони, работата, сестра ми, семейството. Обичам, да.

Представи си, че получаваш правото за пет минути да кажеш на света нещо, което винаги си искала да бъде чуто от всички. Какво е то?

Ангреа: Не паркирай като свалач! Бих казала това, което беше и в началото: Отговорността е обща и когато видите нещо, което не е правилно, не е морално, това че не ви засяга директно, не е причина да не му направиш забележка. Наистина отговорността за по-доброто качество на живот е обща. И тя започва от самия човек. Включително да си контролираш какви новини четеш, от какъв източник ги четеш, с кого общуваш. Когато ти систематично и хронично отделяш време на хора, които те правят по-лош, по-циничен, по-глупав, по-неебателен, по-безотговорен, това не е ок. Да, веднъж-два пъти може да се случи, разбира се. Но когато се обграждаш с хора, които не те правят по-добър, а по някакъв начин те спират, това се отразява на тебе, съответно се отразява на света като цяло.

Пожелай нещо на читателите!

Ангреа: Да имат енергията и желанието да забелязват повече неща в деня си, които да ги усмихват. В живота ни има много неща, които могат да бъдат повод за усмивка, но невинаги да им обърнем дължимото внимание. Ако имаш енергията и желанието да обърнеш внимание на по-малките неща или на жеста на някого, да му благодариш, ти самият да направиш нещо за някого, е добре.

Елица Сашева

Елица Сашева е
собственик на бар
Бранд във Варна,
който приветства хора
от всички култури,
всички религии, без
значение от сексуална
ориентация и полова
идентичност.

БМ Шерк
0.330 ml. 5.50
AVERI
BEERS 5.50
White
Stork

Намираме се на едно от най-канещите места, на които сме били. Атмосферата те пренася в свят на мечтите, грамофонните плочи, телевизорите „Опера“ и смелостта да обичаш. Мястото отваря душата и сърцето ти, а на бара те посреща самата Елица – усмихваща се и приветлива. Очите ѝ издават честност, спокойствие и любов. „Важен е човекът“, казва Елица, „и неговата доброта и истинност“.

Как се казваш?

Елица Сашева.

Как се самоопределяш?

Аз съм лесбийка.

Представи се:

На 30 години съм, родена съм в Плевен, от 10 години живея във Варна. Във Варна пристигнах, за да гледам малката си племенница, защото трябваше да се грижа за нея. Много ми хареса града и реших да остана. В момента вържа бар в центъра на Варна, който се казва бар „Бранд“, намира се на ул. Мусала 2. Много хора го знаят като гей бар, но тук идват много и различни хора от цял свят. Мястото го развивам с майка ми, която е най-подкрепящата майка на света, поне за мен. Тук всеки може да бъде себе си и да се чувства спокоен. Барът в общи линии е израз на цялата ми гуша и всичко, което нося в себе си. Повечето детайли и елементи са от моя дом и са неща, които съм събирала или пазила с години. Имаме много книги, подарени от приятели или от клиенти. Всеки детайл е направен с любов и хората усещат това.

И в крайна сметка това е най-важното... Тук не е студено и модерно, а е топло и приемащо.

Барът е моята много голяма и дългогодишна мечта. Когато бях дете, родителите ми притежаваха бар. Още оттогава имам особено отношение към баровете. През годините съм работила на различни места като барманка. Това, което винаги ме е карало да напускам работата си, е лошото отношение на шефове, колеги, отношението на барманите към клиентите, те винаги правеха всичко за пари. В този бар не е така – тук даваме любов на клиентите си. На хората понякога им е странно, мислят че ще ги излъжем, но после виждат, че това е истина и че пред тях стоят истински хора с истински големи сърца. Най-хубавото нещо, което се случи преди няколко месеца, беше статията на една наша клиентка, която е доброволка тук във Варна. Наоми разказа за една вечер в бара, в която се били събрали случайни хора от Израел, Турция, Румъния, Йордания, Словакия. Имало хетеросексуални и хомосексуални хора сред тях. Всички се забавлявали до сутринта заедно. След нейната статия осъзнах, че на света няма омраза, няма хомофобия, няма напрежение, осъзнах реално какво място съм успяла да създам.

Не се имам за много успял човек. За мен успял човек е този, който може да прави всичко с любов и тя да е водещата сила в живота му.

Разкажи ни за своето разкриване, имаше ли трудности прег семейство, приятели, на работа?

Нямах проблеми, никакви даже. Отне ми обаче много години, защото търсех подходящите глуми. Бях на 21, когато дойдох във Варна. В Плевен бях много мъчалива и потисната, но винаги съм знаела за себе си, че съм лесбийка. Бях още много малка, когато видях две момичета да се целуват и бях много развълнувана. Видях ги, но не можех да ги погледна, защото ме беше срам. Не от това, че се целуваха, а от мен си. Вътрешно крещях от радост. Нямах глуми да обясня чувствата, които минаваха през мен в онзи момент.

Та, един ден цялото ми семейство беше вече във Варна, а аз се бях върнала в Плевен. Бях в апартамента на баба ми. Тогава работех в Плевен, но заплатата ми беше твърде малка, за да покривам разходите си. Две години живях без ток, единствената светлина, щом паднеше нощта, бяха свещите. Оттогава обичам много свещи. Един ден след заплащане на всичките ми разходи установих, че нямам пари да заредя газовия котлон. Обадих се на майка ми да я помоля да ми прати 15 лева. Тя каза, че няма пари, защото си е платила всички разходи и е останала без пари и съответно не можела да ми изпрати нищо. Започнах ме

голям скандал по телефона и от двете страни се крещеше, когато в мен нещо прекипя и ѝ изкрещях, че съм лесбийка. Майка ми започна да се смее и не можеше да се спре. Тогава ми каза, че 4 години ме е чакала да ѝ кажа и че през цялото време е знаела. Аз започнах да се карам още повече, защото не ми е казала, че знае.

Пред приятелите беше също лесно, защото аз съм много открит човек и като сядам да говоря с хората – на интервю например (*Усмива се.*) се старая да бъда открита. През годините за мен беше лесно да бъда себе си пред всички. Държах хората да знаят, че съм лесбийка. Важно е, защото искам да ме приемат такава, каквата съм. Имам познати, на които им е много трудно – семействата им не знаят, на работата не знаят, част от приятелите им също не знаят и се получават страшно много недоразумения и неистински взаимоотношения. Цял живот трябва да играеш театър, трябва да премисляш всяка своя стъпка и дума. Хората биха били по-успешни, ако са себе си, в това вярвам аз.

Разкажи ни за себе си. За прякорите.

Открита съм пред всичките си приятели, пред близките си, пред семейството си. Хората ме познават, наричат ме с различни прякори. Много хора ме знаят като Сашева – това е бащиното ми име. Преди време седяхме в един бар и някой ми подвикна „Ей, Сашева“ и от друга маса едно момиче каза – „Аааа, ти ли си, знам те...“.

Като бях по-млада покрай мен винаги имаше много деца, в смисъл, доста по-млади от мен, някои непълнолетни. Родителите им се чувстваха спокойни, ако децата им бяха с мен, и така ми излезе прякорът „мамето“. Тогава бях на 25-26 години. По-късно един от прякорите ми беше Пипи Дългото Чорапче, така и започнаха да ме наричат Пипилота. Винаги съм се чудела защо ме наричат така, нямаше как да го разбере, защото не бях чела книгата. За един от рождените ми дни ми я подариха и тогава разбрах защо е този прякор.

Защо?

Аз съм имала доста трудни моменти в живота и благодарение на моите приятели съм оцелявала. Така хората ми вдъхнаха доверие. Често губех работата си, защото не спазвах правилата. По-точно е да се каже, че не се примирявах с нечестността на работодателите си, не навеждах глава пред тях. Не се интересувах дали ще остана без работа, въпреки че знам, че се намира трудно. В повечето случаи бизнесът просто иска пари. Това ме побърква. Боря се за справедливост, навсякъде и във всичко. Та, заради тази моя борба съм оставала много

пъти без работа и без прехрана. Точно тогава съм получавала подкрепата на близките и приятелите си и знам, че мога да разчитам на тях. Така например Нина и Стела много ми помогнаха едно лято, когато нямах работа. Те знаеха за моята любов към растенията и че съм работила в градински център и ми предложиха да се грижа за техните цветя в техния кол център. Много месеци се грижих за тези растения, съживявах ги малко по малко. След това ме препоръчаха в друг кол център и така започнах да поддържам четириетажна сграда с много растения.

Ако можеше да напишеш книга как би се казвала тя?

„Дневниците на Сашева.“

Животът ми е бил изпълнен с хиляди тежки моменти, в които всичко е било на живот и смърт. Израснах в семейство, в което имаше много насилие. Баща ми беше майка ми. След това аз и брат ми бяхме изпратени да живеем в пансион, защото нашите не можеха да се грижат за нас. Мога да ви разочаровам, ако ви кажа, че нямам завършен 12. клас. Наложих ми се да работя и трябваше да напусна училище. Опитвах се да завърша задочно, но не се получи. Бях много обезверена от липсата на справедливост.

Имаше един момент в живота ми, когато бях в много тежко положение. Работех в строителството, имах само едни гънки, които трябваше да пера постоянно, но винаги влизях в бара с усмивка. Хората виждат само външната обвивка. Никои не мислеше защо ходя постоянно по един и същи начин облечена. И тогава моята приятелка Елена ми каза „Ти идигот ли си? Знаем в какво положение си, как намиращи сили да се усмихваш?“. Тогава ѝ казах, че най-важното е да се усмихваме, въпреки трудностите. Това е нещото, което заразява. Дори и един тъжен човек може да се зарази от усмивката.

Виждам че всички посрещаш тук с усмивка и тя е заразителна. Кажу ми, какво те ядосва, ама наистина, какво те изкарва извън кожата ти?

Държа много на гумата справедливост, на това хората да са искрени около мен, лицемерието много ме ядосва. Всъщност, когато срещна възрастен човек, който проси, това е нещото, от което ми става много болно, плаче ми се. Винаги, когато съм имала в себе си пари, дори последната си стотинка съм давала на тях, защото го заслужават. Другото нещо, което много ме ядосва, е лицемерието. Не го толерирам по никакъв начин.

Разкажи ми за любовта.

Любовта е навсякъде.

Аз винаги се опитвам да създам истинска връзка с човека и всеки път, когато има емоция, се хвърлям, независимо дали ще сгреша или дали ще бъда наранена.

Обичам растенията.

Обичам майка си.

Сега в романтичните връзки съм по-предпазлива, чакам специалния човек.

Каж ми, според теб работата ли те определя или ти определяш работата си?

По-скоро аз определям работата. Работила съм много, много неща, които изискват образование. Работила съм в строителството, по-правяла съм коли, работила съм в гравинарството, била съм барманка.

Имаш много татуировки. Разкажи ни за тях.

Имам елен на гърба си. Целият ми гръб е изрисуван с огромен елен. Еленът е символ на благородство. Иска ми се да вярвам в доброто в хората и в човечността им, но често оставам разочарована.

Имам карта на света.

Имам изрисувани птици. Те символизируют моето семейство. Птицата символизира свободата.

Имам изписан и текст на песен, в която се казва, че ние можем да бъдем повече от обикновени хора.

Имам татуировка на жена. Защо жена? Аз вярвам, че жената е най-важното нещо на този свят. Нещото, което най-много трябва да бъде ценено, трябва да бъде свободна и да бъде такава, каквато е. Виджали сме много примери за обратното. Тази татуировка всъщност е татуировката за свободата за жените. Тя е вдъхновена от част от историята на моето семейство и от насилието. С брат ми имаме идентични татуировки. И до ден днешен, когато стана свидетел на скандал между мъж и жена, просто скачам инстинктивно, за да защитя жената. Колкото и дребна и малка да съм, винаги съм го правила и вярвам, че ще продължа да го правя. Има много жени, които се страхуват да подадат сигнал, ако са малтретираны. Обръщам се към вас, жени: Моля ви, правете го! На дясната си ръка имам Буда и моята зодия, Стрелец. Буда е, за да ми напомня да бъда смирена, понеже често избухвам.

За активизма да те питам? Вчера си говорихме с теб. Разкажи ми повече и за жълтите стотинки. Защо го правите, как се роди идеята, какво правиш като активист?

Инициативата „Жълти стотинки“ много ме докосна. Отне ми доста време, докато се убедя, че това е реална инициатива, в която събраните средства действително достигат до децата, лишени от родителски грижи. Аз сама съм израснала по такива пансионни и нямаше как да остана безразлична. Познавам тези места и познавам самотата на децата и знам, че понякога всичко, което е нужно да направиш, е малък жест, протегнатата ръка. Страшно много се зарадвах, че я има тази инициатива. Най-интересното е, че повечето хора не оценяват жълтите стотинки, а смисълът е именно да оценяваш и мъничкото, което имаш. Често хората не си взимат рестото в магазина или подминават жълтите стотинки на улицата. Вдънових се от факта, че тази инициатива само през 2012 г. е събрала 120 000 лева, благодарение на което в София е открит дом, в който децата, напуснали домовете, защото са навършили 18 години, могат да получат подслон за още 2 години. Това е важно, особено докато се ориентираш във външния свят и се научиш да се грижиш за себе си. Така започнахме да събираме жълти стотинки и ние в бара. Бяхме събрали 20 или 25 килограма. Предадохме ги в офис на Виваком. Много съм благодарна на Ренката, Яна, Деница Радева и други, които допринесоха изключително много. Ние продължаваме да събираме. Другото, което събираме, са пластмасови капачки. Това е инициатива от много години за рециклиране на пластмасата и преследва различни цели, но също главно е ориентирана към деца, лишени от родителски грижи.

Кажете ни за ЛГБТ активизма. Подкрепяш ли?

Да, подкрепям. Никога до сега не съм ходила на Прайд, защото винаги съм била на работа и защото ми е много далеч.

Подкрепям и вас. Сега ви открия. Трябва да продължавате. Страхотни сте! Всъщност, най-хубавото нещо, което човек може да направи, е да помогне на друг човек.

Какви хобита имаш?

Рисувам. Рисувам с кафе, върху кафе, правя анимация. Харесвам да правя интериор на различни места, да си изгряя с детайли.

Планът на нашата организация е да направим ЛГБТИ център в София. Ще ни подариш ли картина?

Да, специално ще я направя.

Как си представяш идеалната петъчна вечер?

В момента голяма част от живота ми минава в бара. Понякога искам да си почина.

Имаш ли скрит талант?

Като се напия и пея много (*Смее се.*). Всъщност талантът ми е да се усмихвам. Има много омраза, а усмивката минава отвъд това. Затова смятам, че усмивката е талант и е голямо богатство.

Обичаш ли да колекционираш – предмети, моменти, спомени?

Колекционирам, да, вижте бара. Той е моята галерия на нещата, които са ме вдъхновили или са подарък от хора, които обичам. Имам интересна колекция на картички от рождени дни с много яки послания.

За какво си мечтаеш?

Първата си мечта я изпълних – да отворя бар, в който да се събират хората от всякакви религии, общества, гей, хетеро, транс. В момента искам да си купя апартамент. Това е мечтата ми от години. Следващата ми мечта е да имам дете. Моето мнение е, че нашата цел на земята е да осиновяваме изоставените деца.

С какво се гордееш?

Гордея се, че през годините оцелях и се съхраних като добър човек и запазах усмивката си.

Ако можеш да поправиш 2 неща, кои биха били те?

Едно е! От години търся прошката на моя приятелка от Плевен – Любка Кръстева. Тъжна съм, защото зазубихме връзка, а тя е уникален специалист и човек. Ще продължавам да ѝ пиша и да ѝ искам прошка.

Представи си, че можеш за 5 минути да кажеш нещо на света, което да бъде чуто от всички. Какво би било то?

Най-хубавото нещо, което трябва да се научим да правим, е да не съветваме хората. Често мислим, че ги предпазваме по този начин, но дълбоко грешим. Като бяхме деца, родителите ни оставяха да паднем, да ни заболи и да разберем, че трябва да бъдем предпазливи.

Пожелай нещо на читателите!

Бъдете себе си. Бъдете открити, колкото трудно и нелудничаво да звучи. Споделете с родителите си своята сексуална ориентация или полова идентичност. Колкото и да ви е страх, че може да ви отхвърлят, може да се окаже, че всъщност така ще ви почувстват по-близки и ще ви заобичат дори повече. Направете го, това е най-искреното нещо – да бъдем истински. Мир, любов и светлина!

Нели Георгиева

Венета разговаря с Нели
за разнообразието от емоции
и цветовете на живота.

Как се казваш?

Нели Георгиева Георгиева.

Прегстави се.

Аз съм позитивен човек, който търси разнообразие и интересни неща, цветното на живота. На 33 съм. Обичам спорта и животните – от паяци, буболечки, охлюви до кучета и слонове.

Любов от романтичните филми ли предпочиташ или тази от семейните грами?

По-скоро „Наистина любов“. Драма винаги има, въпросът е да бъде по-романтично.

Ако можеше да напишеш книга, как би се казвала тя?

„Любовта към живота“, в която се разказва как хората могат да бъдат добри и да живеят прекрасно, стига да показват любовта към себе си и другите. Важно е, защото в ежедневието си повечето хора не са фокусирани върху това.

Какво работиш? С какво се занимаваш?

В момента се занимавам с организиране на софтуерни обучения. Винаги съм се занимавала с технически и ИТ неща, но последните 5-6 години основно с обучение в тази сфера.

Според теб работата ли те определя или ти определяш работата си?

Човек определя работата си, обаче ако се остави подвластен, работата започва да го определя. Имам предвид, ако работиш, защото работата ти харесва, всичко е перфектно. Но ако работиш само за парите, означава, че работата е тази, която те определя. В моя случай аз определям работата си.

С кого прекарваш повече време – с колегите или с близките си?

С колегите – когато съм на работа. Другото време – с партньорката ми.

Разкажи ни за разкриването си.

Около година се опитвах да намеквам на родителите ми, че харесвам жени. Споделях им, че имам много гей приятели, че ходя в гей заведения, че ходя на София Прайд. Това беше и моята грешка. Тогава не се осмелих да им кажа директно, но отчасти това беше заради проблем в общуването вътре в моето семейство, понеже никога не съм се чувствала спокойна да споделям. В продължение на ужасно много време се чувствах задушена и един ден реших, че е време да им кажа.

Това беше и времето, когато връзката ми с партньорката ми беше дълготрайна и исках да им я представя. На един Великден отидох при родителите си на гости и когато си тръзвах, майка ми видя пръстена на ръката ми. Казах ѝ, че мога да ѝ споделя, но че едва ли ще ѝ хареса. Казах ѝ истината – че обичам жена и че пръстенът е от тази жена. Тя изпадна в шок, защото беше пълна с предрасъдъци към ЛГБТИ хората. Една година се опитвах да ме излекуват. Комуникацията ни с тях се ограничи. Вместо това разпитвах брата ми и сестра ми за мен. Това беше много тежък период за мен, защото обичам родителите си и като всеки човек държи на тяхната подкрепа. Като цяло те много се гордеят с мен, но тази част от мен не я обичат и не я разбират.

Беше минала една година и на следващия Великден реших да отида отново вкъщи. Тогава не обсъждахме сексуалната ми ориентация, защото исках да възобнова близостта с родителите си и бавно и леко отново да започнем да си говорим. Открит разговор досега не сме провеждали. Но споделих с тях, че с партньорката ми искаме да имаме семейство.

Сестра ми беше много директна с мен. Сподели, че ме обича неза-

46 Висимо от всичко. Брат ми също изрази много силна подкрепа. Сред приятелите си и на работа срещнах пълна подкрепа.

Как се справи?

Най-много ми помогнаха приятелите, включително и сестра ми, защото показаха разбиране.

По-различно бих случила разговора с родителите си. За мен това беше огромна грешка, която повечето ЛГБТИ хора правим – не говорим и най-вече не го правим по подходящ начин. Не трябва да е набързо и директно изсипано. Това, което бих направила по различен начин – може би бих им споделила как съм се чувствала, колко трудно ми е било, колко ме е било страх от авторитета им.

Какво би искала някой да ти беше казал преди или по време на разкриването?

Мисля, че би било много важно да можеш да получи съвет как да говориш с родителите си. Също – информация за организации, към които можеш да се обърнеш за съвет, или да се срещнеш с хора, които имат сходни проблеми.

Подкрепяш ли ЛГБТИ активизма?

Да, бих подкрепила и подкрепям. Според мен трябва да има повече видимост и разбиране на ЛГБТИ хората. Не е въпросът в показността, а да ни видят другите, че съществуваме и че сме хора като всички останали. Затова за мен събитията са важни и ги подкрепям.

Ходиш ли на Прайд?

Да. Важно е. Прайдът дава възможност да бъдем видени като съвсем обикновени хора.

Какви хобита имаш?

Обичам да чета. Обичам да спортувам.

Обичаш ли да колекционираш предмети, моменти или спомени?

Преди време събирах монети, но това беше отдавна. Сега събирам спомени и най-вече усещания. И снимки, за да си спомням преживяното.

А неделна?

Представям си да си почивам в петък. В неделя може и да изляза, защото тогава навън е по-спокойно. В неделя предпочитам да се виждам с приятели.

Имаш ли скрит талант?

Може би много дълбоко скрит... Но бих казала, че умея да слушам хората, когато споделят и това бих определила като мой талант.

Какво те ядосва и те изкарва извън кожата ти?

Простацината. Вбесяват ме простите и нагли хора. Вбесява ме несправедливостта, която е последствие от простацината и простите хора. Нещата са много свързани. Говоря за ограничените хора, не от гледна точка на образование, а като наглост, като това да не ти пука за другите. Тези, които мачкат останалите. Затова се случват и толкова много войни и несправедливости по света.

Има ли нещо, в което искаш да станеш наистина добра?

Спортът. Под спорт визуирам софтбола. Искам да правя по-добри удари, да правя хоумръни. Искам личностно развитие. Искам да не се изнервям, да приемам нещата такива, каквито са, и да не мрънкам.

Ако се обърнеш назад и имаш право да поправиш две неща, кои биха били те?

Разговорът ми с родителите със сигурност е едно от нещата. Другото е да започна да говоря по-открито с хората около себе си.

С какво се гордееш?

Гордея се с това, че съм добър човек. Горда съм, че имам вътрешен мир и се разбирам с хората и съм добра с тях.

За какво мечтаеш?

Много утопично, но мечтая за един по-добър свят. Хората да са по-добри. Мечтая за спокоен и щастлив живот с деца, кучета и къща. Мечтая за развитие на спорта и по-специално на софтбола. Мечтая хората да са по-добри, особено в България.

Природата. И партньорката ми.

Представи си, че получаваш правото за пет минути да кажеш на света нещо, което винаги си искала да бъде чуто от всички. Какво би било то?

Бъдете себе си и се замислете за другите, бъдете по-добри, защото всички живеем заедно на този свят и сме длъжни да се погрижим това да се случи.

Пожелай нещо на нашите читатели!

Бъдете открити, откровени и добри – със себе си и с околните. Споделяйте, говорете. Слушайте, за да има комуникация.

Деница

Разговаряме с Деница –
адвокат на
Младежка ЛГБТ
организация
ДЕЙСТВИЕ.

Представи се.

Казвам се Деница, на 31 години, адвокат. Занимавам се и с предприемачество и много други неща. Човешките права винаги са били движещата сила в живота ми. Това е нещото, което винаги ме е вдъхновявало, а несправедливостта винаги ме е подтиквала да се боря срещу нея. Така и се включих в основаването на Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ. От 2012 г. насам водя стратегически дела, т.е. дела, които потенциално ще променят законодателството в България, а голямата ми лична кауза е правното регулиране на „фактическото съжителство“ в нашия закон. Съорганизатор съм на София Прайд и активно се боря за равенство в обществото ни. Имам няколко дела, с които много се гордея. Едно от тях е делото, с което България стана една от малкото страни в Европа, които предоставят закрила и бежански статут на лица заради тяхната сексуална ориентация и полова идентичност.

Работата ли те определя или ти нея?

Опитвам се аз да определям работата си, но понеже съм се нагърбила със супер много работа, нямам време за почти нищо. Вече рядко виждам и приятелите си.

Кое е най-важното в живота ти? Кое винаги има приоритет?

Работата като цяло е най-важното нещо в живота ми, а активистката работа е нещото, което ме движи и все едно е целият ми живот.

Защо е толкова значимо за теб?

Активизмът ли? Защото имам идея какво трябва да представлява светът и не ми харесва светът, в който живеея. И това е движещата ми сила.

За какво мечтае анархистът в теб?

Мечтая за мир и любов. Мечтая за свят и човечество, което е водено от морал и справедливост. В личен план мечтая за любов.

Какво те ядосва?

Аз не се поддавам много на яростта като чувство. Но това, което ме ядосва, е често свързано с селя, които водят от името на „Действие“. Защото там нападките на колегите адвокати са лични. Нападките са от сорта на „Колегата трябва да бъде изключена от Адвокатската колегия, защото това нещо не съществува в нашия закон и тя да вземе да си прочете закона.“ Докато за мен законът е нещо, което не съществува. Той трябва да бъде написан и ние го пишем... всеки ден.

Какво може да те уязви?

Няма да ти кажа (*Смее се*). Измамата и предателството.

Какво е предателството за теб?

Всичко може да е предателство, но говоря за предателство от близки хора.

Какво те вдъхновява? Какво те мотивира?

Моята мотивация идва от моето вдъхновение, а моето вдъхновение е справедливост и любов.

Къде виждаш несправедливостта?

Навсякъде.

А виждаш ли справедливост?

Понякога виждам справедливост. Всъщност, занимайки се с ЛГБТ права през последните 6 години, забелязвам подобрене, забелязвам повече подкрепа, повече видимост, забелязвам хора, на които им стиска, и хора, които са готови да се изправят за себе си, да обичат открито. Това според мен е справедливо и това ме вдъхновява. Вдъхновявам се, като срещна на улицата две жени, които се държат за ръка. Вдъхновявам се, като видя двама мъже да се целуват. Значи има смисъл...

Какво мислиш, че им липсва на българските хора?

Смелост.

Какво значи смелост?

Смелостта да излезеш от комфортната си зона и да се бориш за това, което искаш да бъдеш, и това, което искаш да бъде светът около теб. Защото не вярвам, че хората са толкова пасивни по принцип, и не вярвам, че искат да продължават да живеят в средата, в която живеят.

Каква е цената на смелостта?

Предполагам висока. Но пък печалбата/резултатът е достоен живот.

Имаш ли скрити таланти?

Те не са много скрити. Свиря на китара, пея добре, карам сноуборд, карам колело, карам мотор, карам малко кайт сърф. Абе, каране да има.

Ако светът беше справедлив, какво щеше да правиш?

Ама целият свят ли? Щото моят план беше като спасим България, да се местя към Африка.

Ако целият свят беше справедлив, всички бяхме равни, какво щеше да правиш?

Сигурно щях да си построя къща от естествени материали, да си посадя цветя и домати и да отглеждам няколко кози, от които да си правя козе сирене (*Смее се.*).

Разкажи ни за своето разкриване.

Моето разкриване, много странно беше. Аз не знаех, че съм гей жена до може би около 18 г. Не бях чувала тази дума и гледах телевизия и гледах Аксиния, която говореше за лесбийки и гей мъже. Тогава отидох на компютъра си и потърсих в гугъл какво означава тази дума. Тогава разбрах какво ми е било през всичкото това време. Не предприемах никакви действия обаче доста дълго време. Моите най-близки приятели знаеха, но никой друг не знаеше. Бях на 21, когато заминах да уча за 6 месеца в Испания. И докато бях в Испания, баща ми почина. Като се върнах, реших, че животът е твърде кратък, за да се страхуваш и да бездействаш. Тогава се появи първото ми гадже. След това казах на майка ми. Историята с казването на майка ми беше много забавна. Аз бях студентка и се бях прибрала за кратко при нея на гости. Сега си в кухнята и пиех уиски. Извиках я, сипах си още уиски, сипах и на нея. Мъцах и сучех и я питах дали знае какво искам да ѝ кажа. Тя каза, че знае, но иска да го чуе от мен. Сипах си още уиски, сипах и на нея и ѝ казах,

че харесвам жени. Майка ми отговори: „Аз знам отдавна. Не е важно кого обичаш, важно е да обичаш“. И естествено след това плакахме дълго от щастие. Доста дълги години след това не говорихме на тази тема, тя много време се притесняваше. До момента, когато имах сериозна приятелка. Тогава тя започна да говори, започна да я кани на вечери, да я презгръща, беше много мило и много подкрепящо. И до ден днешен, въпреки че ние вече не сме заедно, те продължават да се презгръщат и целуват, като се видят.

А за другите хора, то не знам да има човек, който да не знае. То не беше телевизия, не беше радио, не беше това събитие, онова събитие, аз от 2011 г. организирам събития.

Била ли си по някакъв начин отхвърляна заради сексуалната си ориентация?

В лично качество, не. Имала съм много спорове с различни хора по ЛГБТИ въпроси. Честно казано, аз никога не съм позволявала на някого да бъде отхвърляна само заради сексуалната си ориентация. И не бих го позволила. По-скоро, не бих позволила на себе си да комуникирам с човек, който би ме отхвърлил заради сексуалната ми ориентация. И на второ място, не бих позволила на човек, близък до мен, да отхвърли някого само заради сексуалната ориентация или полово идентичност на този човек.

Не си губила хора значи заради сексуалната си ориентация?

Не. Напротив, печелила съм хора заради сексуалната си ориентация.

Като се разхождаш по улиците със своята любима, чувствала ли си напрежение?

Не, честно казано, в тези моменти се чувствам силна.

Изпитвала ли си страх?

Страхът не е бил, когато съм била с друга жена, страхът е бил, когато съм организирала събития. Страх ме е било при организацията на събития за сигурността на хората на дадено събитие.

Миналата година организацията на Прайда беше много голямо изпитание за сила, за мен лично. Първо, като всяка година, фейсбучите на всички ни бяха блокирани, след това имаше лични нападки от всички места, докато няколко дни преди самия Прайд не получих телефонно обаждане и получих заплаха за живота си, което беше много странно. Всъщност аз още не знам дали това беше свързано с Прайда или с дело, което тогава водех. Тогава Дете и Калоян ме помолиха да отида да жи-

Вед в тях. Аз отказах. Отказах с идеята, че не мога да се поддам на този страх и да напусна дома си. След самия Прайд имаше едно нападение на момиче и момче, които излизаха от Прайда. Понеже момичето беше използвало лютлив спрей срещу нападателите, полицията беше арестувала всички тях. Аз отидох в полицията съвсем сама, представих се и на момичето и на полицаите. Вкараха ме да разговарям с тях и тогава шефът на 5. РУП на МВР нареди да ме изкарат... И ме изхвърлиха навън при всичките крайно десни, които се бяха събрали пред полицейското управление. Шефът на районното също така беше накарал момичето да подпише декларация, че се отказва от услугите на адвокат, при което моите ръце бяха вързани. Крайно десните започнаха да ме приближават, да ме снимат, да заплашват мен и момичето, което беше арестувано. Полицаите седяха отстрани и пушеха цигари, без да се намесват. Тогава писах на приятелите ми от „Действие“ и им казах, че имам нужда веднага да дойдат пред районното, че нито мога нещо да направя, нито мога да си тръгна, защото щяха да ме пребият. Тогава за 10 минути тези хора си бяха зарязали вечерите и празненствата и се събраха над 30 души пред районното. Останахме до към 23 часа вечерта, докато не освободиха момичето и момчето от Прайда и полицията трябваше да ни ескортира, защото ни бяха обградили крайно десните. Докато полицията ни ескортираше с две полицейски коли и трима пешаци, аз карах хората един по един да влизат в таксите и да си тръгват. Накрая се оказах съвсем сама на Военен клуб. Веднага скочих в градинката на Кристал, където имаше поне няколкостотин души и се изгубих в тълпата.

Но опитвам да не се поддавам на страха. Макар че в момента с всичко, което става по света, все повече мисля за страха, което не искам да правя.

С какво се гордееш?

Гордея се, че успявам да се запазя като морален човек, според мен. Гордея се с това, че продължавам напред.

Има ли нещо, което искаш да промениш?

Не. Всяко действие, което правя в живота си, е добре обмислено и добре планирано не от днес и не от вчера. Аз си поставям цел и я следвам.

Имаш ли послание към света?

Имам послание към ЛГБТ хората в България и то е да се политизират и да бъдат активни. Промяната зависи от нас. Ако искаме да живеем достоен живот, трябва да го извоюваме, а не да чакаме някой друг да ни го извоюва.

A black and white portrait of a woman with long, dark hair, smiling slightly. She is wearing a white ribbed tank top and a watch on her left wrist. The background is a soft, out-of-focus outdoor setting.

Лили Драгоева

Венета разговаря
с Лили Драгоева,
която предпочита
любовта
от живия живот.

Как се казваш?

Лилия Драгоева.

Прегстави се.

На 26 г. съм, родом от Габрово, а от 8 години живея и работя в София. Индолог и политолог по образование и активист по душа.

Какво е за теб любовта?

Предпочитам любовта от живия живот, а не онази от филмите. Истинската, недодяланата, непредсказуемата любов, онази, която невинаги има щастлив край. За мен любовта е път, по който ддвама души вървят заедно, и този път винаги е единствен по рода си.

Ако можеше да напишеш книга, как би се казвала тя?

Може би именно „Път“. Бих избрала за заглавие нещо, в което всеки човек би могъл да се открие и което да интерпретира по свой начин.

Как си представяш човечеството?

Като много модерен автомобил, който обаче се движи трудно, лъкатуши и по-скоро прилича на раздрънкано возило. И не, джи пи ест не работи, не мисля че знаем накъде сме тръгнали. Вярвам и винаги съм вярвала, че ние като човечество, сме достигнали до определено ниво на развитие, от което няма как да се върнем назад. Че от всичко, през което сме преминали, сме формирали цен-

ности и разбираня, които вече не подлежат на дискусии. И тези ценности и разбираня са базисни камъни, които не могат да бъдат помръбнати и върху които ние като общество само можем да гравим нагоре. Напоследък обаче, виждайки какво се случва в България и по света, следейки политическите и геополитическите събития, започвам да си мисля, че не е така. Разбира се, обществата са различни – някои са по-напред, някои са по-назад, други сигурно са наникъде, няма как да поставим всички под общ знаменател. Но това, което ме шокира, е, че днес, през XXI век, все още продължаваме да поставяме под въпрос ценността на човешкия живот! За пореден път сме се върнали в изходна позиция и ежедневно ставаме свидетели на бомбардировки, нападения и избиване на хора. И най-страшното е, че голяма част от нас не го виждат като проблем. Затова си мисля, че дори ни естът ни е счупен и в момента се движим в някаква неясна посока.

Какво работиш? С какво се занимаваш?

Работя в Центъра за изследване на демокрацията и се занимавам със социални изследвания и анализи. Беше ми много лесно да споделя с колегите си за сексуалната си ориентация, защото те са интелигентни, мислещи и емпатични хора, а общуването с този тип хора е много лесно. В такава среда, дори и да не бъдеш радушно приет, то със сигурност няма да бъдеш отхвърлен, а разговорите са лишени от предрасъдци и етикети.

Когато отидох на интервюто си за работа, видях флага с цветовете на дъгата, закачен на библиотеката в офиса, и го възприех като знак, че именно това е моето работно място. Съвсем скоро след като постъпих на работа в разговор с колегите стана ясно, че имам партньор и че партньорът ми е жена.

Работата ли те определя или ти определяш работата си?

Не бих казала, че работата ме определя. В сферата на социалните изследвания, изобщо в изследователската и академичната дейност, в много голяма степен работата се определя от това какъв всъщност си ти. Какъв човек си, какви са ценностите ти и как възприемаш света – това са все фактори, които влияят пряко върху работата. Особено когато основен фокус са чувствителни теми като миграция и интеграция, трафик на хора, жертви на домашно и основано на пола насилие. Така че по-скоро аз определям работата си.

С кого прекарваш повече часове от деня си – с колегите си или с близките си?

По обективни причини в работно време съм с колегите си, но свободното ми време е почти изцяло посветено на близките ми – приятелката ми и нашето куче.

Разкажи ни за своето разкриване. Имаше ли трудности?

Не съм се сблъсквала с проблеми нито в семейството, нито на работа, нито сред приятели.

Месец и половина след като се събрах с моята партньорка се приблизах вкъщи за Великден. Бяхме в града с майка ми и аз търсех удачен момент, в който да ѝ кажа, че имам връзка. Наскоро бях приключила груга връзка, която беше с мъж, както всъщност и всички останали връзки, които съм имала. Майка ми ме попита как съм решила да използвам тази възможност и да ѝ споделя, че всъщност имам нова връзка. Разговорът протече по следния начин:

- Мамо, имам си гадже, но гаджето ми е момиче.
- Вярно ли?
- Да.
- Ама наистина?
- Да.
- А хубава ли е?

След като я уверих, че е хубава, каза „Добре!“. Разказах ѝ, че още като студентка съм била влюбена в това момиче и че 5 години по-късно пътищата ни отново са се пресекли и сега имаме връзка. Реакцията ѝ беше страхотна, нормална, беше отворена по най-естествен начин да ме разбере и приеме. Майка ми не разбираще точно как се случва привличането към същия пол, но по никакъв начин не го осъждаше. За нея това беше напълно нормално. Скоро след като ѝ казах, запознах майка ми с партньорката ми и те имаха чудесни взаимоотношения. Партньорката ми прекарваше дълго време в разговори с моята майка по повод на взаимоотношенията си със своята майка и в търсене на начин да се справи с проблемите между тях.

Относно приятелите ми, почти веднага започнах да информирам хората около себе си, за да знаят какво се случва в живота ми. Първо споделих на хората, с които общувам най-често, но и досега се случва да се видя с някой стар познат, на когото да споделя. Разговорите винаги минават нормално, спокойно и зряло. Често дори не му се отдава кой знае какво значение и просто продължаваме да си

говорим за каквото сме си говорили допреди да ги информирам, че живея с жена. Нямам представа как все така се получава, може би е от значение и че аз самата се чувствам добре със себе си и това сигурно си личи, когато говоря с хората. От значение може би е и фактът, че хората ме познават от преди и сексуалната ми ориентация не е важна за общуването ни.

Имаше ли хора, които не те приеха?

Имах 2–3 случая, в които реакцията беше по-различна: една моя приятелка много се шокира, не реагира негативно, но се почувства дискомфортно и просто замлъкна до края на вечерта. Предполагам, че я извадих от зоната ѝ на комфорт с тази новина и е имала нужда от малко време да го осмисли. Днес отношенията ни са, каквито бяха и преди, всичко е съвсем нормално. Другите два случая са подобни.

Какво би искала някой да ти беше казал преди/по време разкриването?

Не се сещам за нещо конкретно. Това, което аз мога да кажа на хората, на които предстои да споделят за себе си или за новата си връзка – направете го, защото е страхотно да можеш да споделиш радостта си с хората около теб! Усецането да си винаги себе си и да живееш открито, без лъжи, без съчиняване на истории и на образи, без да се прикриваш, е просто несравнимо.

Някога нападали ли са те? Физически или вербално заради сексуалната ти ориентация?

Физически – не. Вербален сблъсък имах с колега от университета, който се беше изказал изключително хомофобски. Казах му, че не възнамерявам да му променям мнението, но и че няма да търпя да говори по обиден начин за ЛГБТИ общността пред мен.

Подкрепяш ли ЛГБТИ активизма?

Да, подкрепям. Преди време се запознах с хора от Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ, покрай тях/вас започнах да се включавам в срещите за подготовката на Прайда и така станах част от доброволческия екип на организационния комитет на София Прайд. Започнах да ходя на Прайд откакто осъзнах, че принадлежа към ЛГБТИ общността. За мен е важно да се запозная повече с проблемите и да знам как мога да помагам и да допринасям за тяхното

60 преодоляване. Винаги съм имала емпатия и съм се вълнувала от тези въпроси, но преди не съм се занимавала активно.

Какви хобита имаш?

Обичам да пея и да танцувам, както и да се занимавам с конна езда.

Как си представяш идеалната петъчна вечер?

А неделна?

По сходен начин – спокойна вечер вкъщи с човека до мен и кучето. Или пък виждане с приятели, ходене на театър.

Имаш ли скрит талант?

Подозирам, че актьорството е моят скрит талант. Винаги съм си представяла, че ще се реализирам в творческа сфера, родителите ми са актьори, буквално съм проходила на сцената. Винаги съм си представяла, че ще се занимавам с изкуство, театър, музика, танц. Развивах се в тази посока, но когато дойде моментът да кандидатствам, увеличиха няколкократно таксите за обучение в НАТФИЗ и така пътят ми пое в съвсем друга посока.

Обичаш ли да колекционираш предмети, моменти или спомени?

Обичам, да. Обичам да пазя и събирам неща. След време обаче осъзнавам, че голяма част всъщност нямат стойност. Напоследък се опитвам да колекционирам живи спомени, почти не правя снимки на местата, на които ходя. Преди бях много стриктна в това и държах да имам много снимки, които след това грижливо преглеждах, подреждах и съхранявах. Дадох си сметка обаче, че рядко ги разглеждам, и в последните две години спрях да го правя. Не ми идва отвътре вече да събирам неща, опитвам се да изживявам моментите, а не да се старая да ги увековечавам.

Има ли нещо, в което искаш да станеш наистина добра?

В много неща искам да стана добра, аз съм перфекционист и като правя нещо, искам да го правя добре. Сега искам да стана наистина добра в работата си и да мога да правя смислени неща, които по някакъв начин да допринасят обществото ни да върви напред.

А какво би искала да скриеш от всички, но сега ще го споделиш на нас?

Онзи ден си купих пижама на миньони. Бих искала да го скрия, защото съм на 26, а харесвам тези симпатични жълтурковци. Не ми отива май на възрастта.

Какво те ядосва, ама наистина?

Ядосвам се на инертните хора, на онези, които не могат да надскочат себе си, които не намират за нужно да се развиват. Затова например нямам телевизор и не следя националните медии, а се информирам от алтернативни източници. Мисля, че медиите промотират предимно дребни хорица, които заливат обществото с ограничените си разбирания, с шаблони и етикети, с кухи и лишени от смисъл гуми и по този начин формират една безкритична маса. Неумението да излезеш от това, което се случва около теб, и да опиташ да формулираш собствено мнение, да си зададеш въпроси, да подложиш на съмнение популярните тези, това ме ядосва адски много. Голяма част от хората просто повтарят фрази, изрази, а не вникват в значението им, не ги осмислят. Ако е модерно да мразим, просто мразим – бежанци, ЛГБТИ хора, роми. И ако се опиташ да говориш с тях, ако само попиташ защо мислят така, се усеща едно объркване, липсата на мнение на база личен опит или убеждения проличава.

За какво мечтаеш?

Мечтая да живея в осъзнато и зряло общество. Общество от хора, от човеци, а не инертна маса. Мечтая си да има повече смисъл и искреност в общуването, да има човечност.

Какво те вдъхновява?

Не знам, не се чувствам вдъхновена. Мотивират ме сблъсъците между моите усещания и разбирания и това, което виждам да се случва около мен. Раздразнението ми е моята мотивация да предприемам действия, да работя за каузи и да се занимавам с различни неща.

С какво се гордееш?

Ами, мисля си, че съм добър човек.

Ако се обърнеш назад и имаш право да поправиш две неща, кои биха били те?

Не бих поправила нищо. Не съжалявам за нищо, което ми се е случило, и вярвам в способността да се учим от грешките си и да ставаме

62 по-добри. И ако днес мога да посоча две или три неща, които бих направила по друг начин, значи уроците са научени.

Представи си, че получаваш правото за пет минути да кажеш на света нещо, което винаги си искала да бъдеш чуто от всички. Какво би било то?

Ежедневието ни се е превърнало в страховита надпревара и ако имах възможност, бих напомнила на хората колко е важно да обърнат внимание на обикновените неща в ежедневието ни. Може и да звучи клиширано, но е наистина нужно да си припомним, че в крайна сметка не е важно какви предмети ще притежаваме. Важно е с кого споделяме празниците си, а още по-важно е с кого споделяме трудните си моменти; важно е да прекарваме време с близките си хора и да оценяваме грижата, която полагат за нас; важно е да се научим да казваме „извинявай“, „благодаря“, „обичам те“; важно е да бъдем съпричастни с чуждата болка и е важно да можем да помогнем на човек в нужда, дори само с окуражителна дума; важно е да бъдем човечеци. Ние, хората, сме свикнали да приемаме много неща за гаденост и да се фокусираме върху всичко онова, което нямаме, докато всъщност животът ни би бил много по-хубав, ако поспрем за малко и се замислим за всичко онова около нас, което ни прави истински богати. Това би бил моят апел към света.

Пожелай нещо на нашите читатели! Какво искаш да им кажеш?

Бъдете истински и не позволявайте на никого да ви променя и моделира според собствените си разбирания. И винаги отстоявайте себе си, защото е окей – окей е да бъдете тези, които сте.

A black and white portrait of Slava Doicheva. She is looking directly at the camera with a slight smile, her hand resting under her chin. She is wearing a dark, long-sleeved top. The background is a plain, light color.

Слава Дойчева

Деница разговаря
със Слава Дойчева –
човека зад
София Прайд Филм Фест,
за нейната
режисьорска кариера
и търсенето на
човечността.

Как се казваш?

Казвам се Слава Дойчева.

За какво се бориш?

Аз съм режисьор, актриса и програматор на фестивала София Прайф Филм Фест. Продължавам да търся себе си. Боря се... боря се за някаква човечност. Основното ми оръжие, ако мога така да се изразя, е разказването на истории. Когато разказваш истории, един човек много по-лесно може да се припознае в срещения, може да разбере болката му, радостта му и това да предизвика емпатия. Така хората могат да достигнат до другия, като чуят, видят, почувстват неговата история.

Човечност ли ти липсва?

Определено, да.

Ако можеше да напишеш книга или да направиш филм, какъв би бил той?

Хващате ме в момент, в който точно подготвям филм. Казва се „Брак“, в двойния смисъл на думата. Единият, „брак“ като бракосъчетание, като свързването на двама души, а другият като „брак“, второ качество т.е. че нещо „не става“. Заглавието не е много оптимистично, историята също не е най-оптимистичната история, но ми се струва, че на този етап тя е най-точната за мен и за реалността, която аз виждам. Може би чрез нейната по-тъмна страна, може да се отвори някаква пролука за светлина.

**Това означава ли, че ти не вярваш в тази институция?
Институцията на „брака“ имам предвид.**

Не съм сигурна, нямам отговор на този въпрос. От активистка гледна точка абсолютно вярвам, че бракът трябва да е нещо нормално и узаконено за всички ЛГБТИ хора.

А от човешка гледна точка?

От друга страна, вярвам, че хората, когато са свързани, когато се отдават един на друг, това е някакъв вид споразумение и то трябва да е по-силно от всеки един документ, но може би то не може да бъде до живот... Аз не вярвам в идеята за едната любов, която трае цял живот и вечното партньорство.

А вярваш ли в моногамията?

Да.

Какво те вдъхновява?

Вдъхновяват ме всякакви срещи с хора, които са отворени, които подхождат с отворено сърце и позволяват нещата се случват, да няма прегради. Вдъхновяват ме случайни преживявания. Миналата седмица се разхождах точно в този квартал, печеше слънце и видях една жена, която беше видимо бездомна. Беше се спряла пред една котка и гвете с нея се милваха. Всичко това продължи около 5 минути, но азски ме докосна. Такива гребни неща ме вдъхновяват много често, неща, които не знаеш откъде ще ти дойдат.

Какво те ядосва?

Тесногърдие, злоба, болна амбиция.

А ти как реагираш, като ги срещнеш?

Затварям се.

Има ли нещо, в което искаш да станеш наистина добра?

Силно се надявам да стана наистина добра в това, което правя..., а то е азски трудно и не знам дали ще успея, но съм си поставила за цел поне да опитам да дам максимума от себе си, пък каквото стане.

Имаш ли хобита?

Не. По някакъв начин целият ми живот се върти около работата ми.

66 Дори случайните неща, които правя, всичко това се влива в процеса ми на работа да събирам идеи, да се ражда изкуство. Така че не мога да кажа, че имам хобита.

Т.е. ти постоянно режисираш реалността?

Не я режисирам, а я попивам и се опитвам да си я представя през моята призма и винаги виждам истории и герои в хората и нещата, които се случват.

Смяташ ли, че изкуството има потенциала да променя колективните нагласи?

Определено, иначе нямаше да се занимавам с това.

Т.е. ти вярваш, че това може да бъде крайният резултат на твоето творчество?

Смятам, че може да докосне хората. В момента, в който хората са докоснати и чувстват, нещо може да се обърне.

Каква е промяната, която целиш?

С това, което правя, винаги се опитвам да отворя едно прозорче на разбиране, на емпатия, на съпреживяване. Понякога то трае много малко, но понякога се оказва капката, която прелива чашата.

Имаш ли скрит талант?

Мога да чета мислите на хората.

От малка или от голяма?

Като голяма си дадох сметка, че наистина мога.

Можеш ли да спасяваш жизни, като им четеш мислите?

Не. Защото спасението на даещите се е в ръцете на самите даещи се.

Какво правиш със спомените си?

Рециклирам ги в изкуство.

Разкриването.

Това е процес и за мен той още не е приключил напълно. Най-голямата ми битка е била със самата себе си и продължава да бъде така. Но мисля, че все повече печеля, отколкото губя.

Как приеха родителите ти?

Аз трябваше да се разкрия двата пъти. Първият път мина по-леко. Майка ми беше леко, но поносимо разстроена. Баща ми каза, че това е някаква фаза, и каза, че ще ми мине.

Вторият път беше много тежко за всички. Аз имах сериозна връзка в чужбина, живеех с една жена и не издържах да ги лъжа. Върнах се за Великден и бях решена да им кажа цялата история. Казах на майка ми, тя подозираше, че това е случаят, но въпреки това го прие много тежко. Каза: „Ох, къде сме сбъркали?!“ Освен всичко момичето беше черно и майка ми каза: „Ама ти си толкова беличка!“ Аз ѝ казах, ако иска да каже на баща ми, ако иска да не му казва.

Месец по-късно баща ми беше по работа в Лондон и се видяхме. Два дни прекарахме уж нормално. Два часа преди да си вземе влака за летището, той ме хвана в един парк и започна да ме залива с много жестоки глуми. Даде ми да се разбере, че той няма как да приеме това нещо, не иска, не може, и не, няма да се откаже от мен, но за него това никога няма да е нормално. Той говори около час, а аз само седях, слушах и не спирах да плача. Този момент отвори една рана, която и до ден днешен не се е затворила съвсем.

С течение на годините майка ми лека-полека се отваря. Според нея тя е супер окей и всичко е приела. Аз знам, че не е точно така, но виждам процеса на бавно свикване с нещата и се опитвам да го уважавам. С баща ми не си говорим на тази тема. Просто няма разговор, което гържи раната отворена.

Имаше ли приятели, които не го приеха?

Не, никога не съм имала такъв случай с приятели.

Някога била ли си обект на дискриминация? Някога била ли си нападана физически или вербално заради сексуалната си ориентация?

Не, не мисля. В моя случай, моят най-голям враг съм била самата аз.

Какво искаш някой да ти беше казал? Какво би ти било полезно, за да израснеш?

Разбира се, че една дълга реакция на моите родители можеше да направи нещата по-леки. Давам си сметка, че това не е най-тежкият възможен случай, но ако те бяха проявили повече нежност, щях да съм по-окей. И все пак, въпреки че това би ми помогнало, сега си да-

68 Вам ясно сметка, че приемането идва отвътре. Не е външен процес, а вътрешен. То е някакво себеизграждане. Да, хората могат да ти помагат, но центърът си е твой. Ти си го изграждал.

Какво най-много ти помогна?

В един момент аз потърсих помощ извън себе си. Ходих при психолог година и половина. И този човек страхотно ми помогна да видя нещата от друг ъгъл и да се приема.

И какъв е този друг ъгъл?

Че това, което ме прави слаба, е моята сила... Че ако аз се бях родила „нормална“, нямаше да имам тази чувствителност към другите хора, която имам сега. Щях да бъда просто перде, кон с капаци. А тази рана, раненият лечител, ми помага да съм много настроена към всички останали и да усещам и болката им, и трудностите им, а това е изключително ценно.

А с какво се гордееш?

Гордея се, че го голяма степен съм честен и искрен човек и се опитвам да живея живота без лъжи.

Би ли променила нещо, ако трябва да се върнеш назад?

Не, не бих променила нищо, защото знам, че нещата са навързани и не можеш да стигнеш до точка Д, без да минеш през А, Б, В.

Ако имаше 5 минути да кажеш нещо на света, какво би било то?

Не мога да го формулирам така. Аз казвам нещата, които искам да кажа, с филмите, които правя, и те никога не са еднозначни. Истината е в сивото.

Разкажи ни за Прайда и за включването ти в активизма.

Всъщност съм била на два Прайда досега. Може би би било ценно да разкажа първия път, когато се опитах да отида на Прайд. И не можах. Това беше онзи път, когато се смени датата на Прайда. Есента беше фактическото случване на Прайда. За мен това беше много тежък период и аз много исках да отида на Прайда, но и много ме беше страх. И отидох около час по-късно и не можах да намеря шествието. То беше тръгнало вече и аз се опитвах да го настигна. Не можах. И може би час след като всичко беше свършило, в гра-

динката на „Седмочисленици“ намерих някакви момичета, които видимо бяха ходили на Прайда, защото имаха знаменца и всичко, и те изглеждаха адски щастливи. И си бяха окей там сред другите хора. И това ми повлия много.

Следващата година вече отидох. Една моя приятелка дойде с мен, което беше ценно за мен. Важно е да се ходи на Прайда. Някои хора са напълно окей със себе си, не виждат нуждата да се ходи на Прайд. Но за мен беше важно и знам, че не съм сама в това.

В активистките среди попаднах напълно случайно. Отидох на едно събитие. Първото въобще queer събитие, на което отидох в живота си. Дори и когато живееш в чужбина, никога не бях ходила на такива неща. Беше два месеца след като тръгнах на психолог. Това беше Sofia Queer Forum. Същата тази вечер там даже имаше един познат човек за мен и аз се почувствах много вдъхновена и на място си. След това беше партито за закриването и на това парти се запознах с Деница (от Младежка ЛГБТ организация ДЕЙСТВИЕ). Няколко месеца по-късно бях в Берлин на фестивал, на който представях проекта си, който е на ЛГБТ тематика. Цялото преживяване там беше адски емоционално за мен. И така нещата се навързаха.

Тук ще разкажа една история. Пристигайки в Берлин, имах да убия няколко часа преди първото нещо, на което трябваше да присъствам. И аз отидох в Музея на терора, където е показано със снимки как се е случвало цялото нещо покрай Холокоста. Нещата са подредени на панели: първо ограничаване на правата на евреите; после затваряне на магазини и т.н. и стигаме до панела с хомосексуалните в лагерите. Прочитайки го това нещо, в този момент аз се сринах. Разревах се и просто не можех да спра. Не знам дали ми се беше случвало такова нещо. И тогава усетих много категорично, че тук е болката, тук е моето нещо и аз нямам избор освен да насоча енергията си там. И бидейки в Берлин с такъв проект, това беше страхотен тласък.

Едно от нещата, на които присъствах на същия този фестивал, беше лекция на тема „New Queer Cinema“ и хората говореха накъде отиват нещата сега в queer киното. Изглеждаше, че в повечето държави хората са надскочили нещата като разкриване, дискриминация и т.н. Вече се говори за нормални човешки истории – например за двама души, които се обичат, но имат проблеми, нормални за всяка двойка. Слушайки всичко това, аз си казах, че ето това е адски ценно и важно и на нас ни трябва такива дискусии.

Веднага щом се върнах от Берлин, Деница ми писа: „Ами ние имаме нужда от директор за фестивала.“ И ми предложи да се включа. И така, някакси „случайно“, пак в кавички, нещата се наместиха и аз се включих във фестивала – София Прайд Филм Фест 2016 г. като селекционер. Това беше много ценно преживяване за мен, защото ми даде сила и тласък в момент, когато ми беше много нужно.

Самият фестивал мина страхотно и аз видях от първа ръка как можем с изкуство да променим хората... Например, отивайки да дам филмите на киното, там имаше едни лелички. Те в началото ме гледаха като някакво странно същество, което не знаем какво да го правим, затова по-добре да стоим настрана от него. Една седмица по-късно, като мина фестивалът, когато ние се разделяхме с тях, те със сълзи на очи ни презръцаха. Специално прожекционистката беше толкова развълнувана от последния филм, който показвахме. Филмът беше за деца, отгледани в гей семейства и тя беше силно развълнувана, че двамата гей мъже са отгледали с толкова внимание и грижа едно дете с много психически и други проблеми. Всъщност тя беше видяла колко много любов и колко много усилия те бяха вложили и как това са истински родители и беше много докосната. В крайна сметка за тази една седмица всички жени в това кино се обърнаха. И всеки път и до ден днешен, като отида в това кино да гледам каквото и да било филм, те адски много ми се радват... Това ми дава надежда.

Милена Друмева

**Милена се включи
в българския ЛГБТИ
активизъм от
далечна Канада.**

Как се казваш?

Милена Друмева.

Как се самоопределяш?

Така и не мога да се отърся от негативната конотация на думата лесбийка. Това идва от юношеските ми години, та затова ми е по-удобно да се определям като гей жена. И лесбийка става. Знаем, че много смятат, че „определенията не са за тях“ и искам да кажа защо за мен е важно да се определя сама себе си и на другите. Ако не се определим с някакво название, дори то да е променливо във времето, то заобикалящият свят ще ни приеме по право за хетеросексуални.

Представи се.

Като виенско колело, което се върти така, че все ни се струва, че се движим напред, а всъщност се въртим малко в кръг. На всеки 30-ина години идват консервативни вълни, след това либерални и пак. Е, може би, по малко и напред вървим, все пак, в глобален смисъл.

Къде живееш?

Живея в Канада от 17 години.

Каква мислиш, че е разликата между обществото, в което живееш, и България? Къде се намира България в развитие на ЛГБТИ правата?

Нямам специфични данни да сравня. Ванкувър, където живея, е едно от най-добрите места човек да е гей и да живее с дос-

тойнство, да не е невидим, да се впише в културата на града и в различни обществени решения. В малките градове е доста по-трудно, както навсякъде. Според мен невидимостта, това да нямаш възможността да се изразиш, е огромен проблем и е изключително важно да се говори за него. Идеята, че гей хората с желанието си за видимост се „натрапват“ на останалите, е обидно и, честно казано, говори за привилегията на хетеро хората да искат да си останат неадекватни към всяко различие (сексуалност, раса, умения и т.н.). Донякъде ми се струва, че това е останало от комунизма, където всичко различно беше забутано в гори тилалейски, но то това си е и човешка природа, има го навсякъде. Най-главната разлика за мен между Канада и България е, че в Канада хората поне са се научили, че е правилно да възприемат „другия“, а в България е по-трудно да си различен и да живееш достоен живот, на открито.

Колко често се прибираш в България? Когато се прибиращ, как се чувстваш да изразиш/покажеш своята сексуална ориентация?

Връщам се на всеки три години, в последно време се надявам малко по-често. Не бих казала, че се чувствам напълно свободна да се себеизразявам в България. В Канада дори не се замислям. Тук всички са свикнали или поне знаят, че не е правилно да се мръщят или правят коментари. Надявам се в България да се стигне до някакъв респект, на база човешки права и достойнство, не само „толеранс“.

Какво работиш? С какво се занимаваш?

Аз съм преподавател в катедра „Комуникации и медийни науки“ в Саймон Фрейзър Юнивърсити, Канада, във факултет „Технологии, изкуства и дизайн“. Моята катедра е „Медийни науки и комуникация“, което е трудно да се обясни, защото го няма в България, но тази област се занимава с историята на медийните технологии и тяхното влияние върху обществото и начина, по който комуникираме и се комуникира с нас.

Работата ли те определя или ти определяш работа си?

Като че ли и двете, академията винаги ме влечеше, но често се чудя дали не е от себичност, за да слушам звука на собствения си глас. Но сериозно, по-големите въпроси в живота винаги са ме вълнували, добре че мога да си изкарвам хляба с тях сега.

Година преди да емигрираме със семейството ми в Канада, започнах да осъзнавам, че харесвам жени. Разкриването ми обаче в действителност се прояви след една година, откакто живеехме в Канада. Различни бяха трудностите в разкриването пред семейството, пред приятелите и на работа. И това е естествено.

Привилегията, която имах тогава, е да се „разкривам“ в страна, където има закони и всички ги знаят и спазват – поне в работната среда. Със семейството беше друга история. Родителите ми не бяха луди по темата, но с времето приеха нещата и сега са ми пълна подкрепа.

По-деликатен беше въпросът със семейството в по-широк план. Първоначално родителите ми ме убеждаваха, че не трябва да се казва на близки приятели, после не можеше да казваме на другите роднини в България. Всяка стъпка приемане отнемаше една малка борба.

След първоначалния период на адаптация и след като минаха през всичките стадии на скръб, неприемане, отказване, примирение, родителите ми стигнаха до момента, когато сами започнаха да се информират, сами разбираха какви са обществените проблеми на ЛГБТИ хората. Баща ми ме подкрепи почти веднага, майка ми след година-две се появи на Прайда. И двамата, респективно, трябваше да правят своето „разкриване“ с приятелите и роднините си. Мисля, че точно тогава те осъзнаха какво означава да си извън нормите, да имаш нужда да си честен със себе си и с околните. Едно от нещата, които най-много им помогнаха, а с това и на мен, е фактът, че родителите чрез тяхното „разкриване“ си намериха гей приятели. По този начин имаха възможността да чуят и други истории, други перспективи от хора, които уважават. Когато се ожених за жена през 2005 г., родителите ми поканиха на сватбата всичките си приятели.

Най-голямата ми гордост в ранния процес на моето разкриване беше подкрепата на баба ми и дядо ми в България. Фактът, че те успяха (и то много бързо) да се включат в живота ми, с морална щедрост при това, беше най-големият подарък за мен.

Какво ти помогна?

Има един израз на английски "I'm a lover not a fighter." А аз съм любовник, не борец. Това, за което се колебая понякога, е, дали не се борих

прекалено много срещу най-близките си хора, може би не им оставих време да решат сами за себе си. Фундаментално ми е малко трудно да вярвам в някаква универсална човешка справедливост. Историата е пълна с примери за човешка нетолерантност и психическа колонизация.

Какво би искала някой да ти беше казал преди/по време на разкриването?

За мен едно от нещата, които много ми помогнаха, бяха примерите, точно това, което вие правите. Точно пораснали, успели хора, които създаваха пример със себе си и ми даваха надеждата че има реалност, в която да съм спокойна, подкрепяна и щастлива със себе си. Преподаватели, колеги в работа, хора от по-високи позиции в обществото – тези неща са много важни и докато преподавам, във всеки един момент си напомням, че в аудиторията може да има млади ЛГБТ хора, които имат нужда от моя пример.

А какво би искала да скриеш от всички, но сега ще го спогелиш на нас?

Ето сега ще си кажа... Липсва ми България, но особено ми липсва комунистическото ми детство с песните и книгите на соцреализма. Бяха спокойни, комфортни времена, които ми даваха много вдъхновение, караха ме да бъда нравствен и морален човек. Не знам как го беше уцелил комунизмът, но хем те призоваваше към колектива, хем към индивидуална отговорност и моралност. Къде другезде децата израстват с герои като „Тимур и неговата команда.“ За любовта, изобщо не си спомням откъде ми идват идеите, през детството ми като че ли нямаше акцент върху любовта (в соцфилмите), а по-скоро върху морални терзания и психически драми. То това самото обяснява това-онова.

Има ли нещо, в което искаш да станеш наистина добра?

Активизма. Понякога просто не ми остават сили да живея принципите си, особено живееш в тази западна среда, където персоналната гратификация, задоволството от живота и комфортът са толкова властни ценности.

Би ли подкрепила/подкрепяш ли инициативи, свързани с ЛГБТИ – идейно, финансово, по друг начин. Защо?

Естествено, че да, ако ние не си помагаме, кой?

Ходиш ли на Прайг?

По-рядко от преди, на Запад Прайгът е панаир на консумацията. Макар че тази година след избирането на Тръмп всички активисти се политизираха отново.

Какви хобита имаш?

Имам много хобита – изкуство, концерти, йога, пътешествия, музика, поезия, видео изри, дърводелство.

Как си представяш идеалната петъчна вечер? А неделна?

Мога да си я представя и като романтична вечеря вкъщи, и като вечерна разходка сред природата.

Имаш ли скрит талант?

На караоке си показвам талантите.

Обичаш ли да колекционираш предмети, моменти или спомени?

Да, естествено, аз съм като много хора – носталгично животно, имам кутии и файлове със спомени, писма от юношески приятели (едно време се пишеха на ръка с химикал и по пощата). Гледам да не изживявам специалните моменти само през стъклото на камерата или телефона.

Какво те вдъхновява?

Доброто изкуство, в каквато и форма да е.

За какво мечтаеш?

Да спечеля от тотото и да финансирам организации за човешки права във всички държави, където хората са много по-репресирани, където хората като нас са третирани като престъпници. Но за тази цел трябва да започна да пускам тотото.

С какво се гордеееш?

Може би съм прекалено гете на комунизма, но гордостта като емоция ми е неприятна.

Ако се обърнеш назад и имаш право да поправиш две неща, кои биха били те?

Сигурно повече смелост да последвам сърцето си в някои моменти,

но като цяло нямам неща, за които да съжалявам.

Представи си, че получаваш правото за пет минути да кажеш на света нещо, което винаги си искала да бъде чуто от всички. Какво би било то?

Нямам нищо да казвам на хетеросексуалните хора – сред тях има такива, които са партньори в нашата борба, те да говорят на своите. Аз бих искала да се обърна към младите (и по-старите) ЛГБТ хора и да кажа, ще бъде по-добре, не си сам, потърси подкрепа, вярвай в себе си, ти си като всеки един от нас, специален човешки екземпляр, и без теб не можем.

Пожелай нещо на нашите читатели! Какво искаш да им кажеш?

Всъщност, има нещо, което бих желала да споделя. Когато израствах в България, се чувствах като ненормален психопат, защото нямаше никакви примери за хора като мен, камо ли позитивни примери. Нямаше нищо, нито в медиите, нито в околния живот, нито в книгите, беше все едно гей хора не съществуваха. Не знаех как и защо, но знаех, че точно аз се чувствам различно от останалите младежи. Поради това съществуването ми се превърна в доста депресиращо и самотно. Много се надявам сега да е различно за младите в България и ако моето присъствие тук помогне на някого, супер, само така!

Съдържание:

Прегovor	5
Лили и Дарина	7
Лайла Азраго	17
Андреа Пунчева	23
Елица Сашева	35
Нели Георгиева	43
Деница	49
Лили Драгоева	55
Слава Дойчева	63
Милена Друмева	71

СМЕЛОСТТА ДА БЪДЕШ

Младежка ЛГБТ организация Действие

Сборник с лични истории

Българска

Първо издание

Редакторки: Дарина Коилова и Лилия Бабулкова

Коректор: Нина Маринова

Предпечат: Мая Герасимова

Формат 70x100/16

Обем: 5 п.к.

Black Flamingo Publishing

Tel.: +359 88 616 1685

office@blackflamingopublishing.com

blackflamingopublishing.com

ISBN 978-619-7362-10-7